

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH180001
NAZWA
OBSZARU Ostoja Magurska

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH180001	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Ostoja Magurska

1.4. Data opracowania 2001-03	1.5. Data aktualizacji 2025-06
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2004-04
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2008-03
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2022-09
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 13 lipca 2022 r. w spr. soo Ostoja Magurska (PLH180001)

Wyjaśnienia:	Powiększenie - 2006 r. Powiększenie (dostosowanie do granic PN) - 12.2012 r.
--------------	--

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
21.5073

Szerokość geograficzna
49.5284

2.2. Powierzchnia [ha]:
20104.73

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

PL32	Podkarpackie
PL21	Małopolskie

2.6. Region biogeograficzny

Alpejski (97.62 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[illegible]

9410		30.05		G	D				
------	--	-------	--	---	---	--	--	--	--

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
P	1939	Agrimonia pilosa			p	590	600	shoots	R	G	B	A	B	B
M	1308	Barbastella barbastellus			r	3	3	i	R	P	C	B	C	B
F	5264	Barbus carpathicus			p				P	G	C	B	C	B
A	1193	Bombina variegata			p				C	G	B	A	C	A
P	1386	Buxbaumia viridis			p	25	25	i	V	G	C	B	C	C
M	1352	Canis lupus			p	14	14	i		G	B	A	C	A
I	4014	Carabus variolosus			p				P	G	B	B	C	B
M	1337	Castor fiber			p					G	C	A	B	B
F	1163	Cottus gobio			p					G	D			
I	1086	Cucujus cinnaberinus			p				P	G	B	B	B	A
P	1381	Dicranum viride			p	16	25	localities	R	G	A	A	C	A
I	6199	Euplagia quadripunctaria			p				R	G	B	A	B	A
M	1355	Lutra lutra			p					G	C	B	C	B
I	1060	Lycaena dispar			p				C	G	C	B	C	B
M	1361	Lynx lynx			p	4	10	i		G	B	B	C	B
M	1323	Myotis bechsteinii			r	1	2	i	R	P	C	B	C	B
M	1321	Myotis emarginatus			r				R	DD	C	B	C	B
M	1324	Myotis myotis			w	4	14	i		G	C	B	C	B
I	1084	Osmoderma eremita			p				V	G	C	C	B	C
I	6179	Phengaris nausithous			p				V	G	C	C	A	C
I	6177	Phengaris teleius			p				R	G	C	C	A	C
M	1303	Rhinolophus hipposideros			w	190	190	i		G	B	B	C	B

I	4026	Rhysodes sulcatus		p				R	G	B	B	A	B
I	1087	Rosalia alpina		p				P	G	A	B	C	A
F	1106	Salmo salar		p					G	D			
A	1166	Triturus cristatus		p				R	G	C	B	C	B
A	2001	Triturus montandoni		p				C	G	B	A	C	A
M	1354	Ursus arctos		p	1	2	i		G	C	B	C	C
I	1014	Vertigo angustior		p				R	G	B	B	A	B

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N16	41.38
N17	7.54
N10	3.74
N19	46.39
N12	0.95
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar leży w środkowej części Beskidu Niskiego, w górnej części doliny Wisłoki. Obejmuje on na północy pasmo Magury Wątkowskiej (Wątkowa 847 m n.p.m. i Kornuty 830 m n.p.m.). Na południu obszar ciągnie się wzdłuż granicy ze Słowacją, obejmując Pasma Graniczne. Wschodnią część terenu tworzy ciąg pojedynczych garbów (Świerzowa 803 m n.p.m., Kolanin 707 m n.p.m., Kamień 714 m n.p.m.). Rzeźba terenu charakteryzuje się występowaniem garbów i długich grzbietów przebiegających z północnego zachodu na południowy wschód, porozdzielanych dolinami pochodzenia denudacyjnego i erozyjnego. Obszar obejmuje Magurski Park Narodowy wraz z sąsiadującym terenem ważnym dla ochrony nietoperzy: rezerwat Kornuty oraz pasem łąk wilgotnych przy północnej granicy Parku. Ostoja tworzy jeden kompleks (głównie leśny), rozdzielony w części zachodniej doliną rzeki Wisłoki, natomiast w części wschodniej doliną potoku Wilsznia.

Niewielkie powierzchnie zajmują enklawy zbiorowisk nieleśnych. Ponieważ przez teren Beskidu Niskiego przebiegają granice zasięgów występowania wielu gatunków roślin naczyniowych, jego roślinność ostoi ma charakter przejściowy pomiędzy Karpatami Wschodnimi a Zachodnimi. W paśmie górskim Beskidu Niskiego wyróżnia się tylko dwa piętra roślinne - pogórza i regła dolnego.

4.2. Jakość i znaczenie

Ważna ostoja fauny puszczańskiej z dużymi drapieżnikami: niedźwiedziem, wilkiem i rysiem.

Obszar o bogatej florze; stwierdzono tu ok. 800 gatunków roślin naczyniowych, 204 gatunków mchów, 57 gatunków wątrobowców, 91 gatunków śluzowców, 675 gatunków grzybów wielkoowocnikowych i 145 gatunków porostów.

Obszar występowania szeregu gatunków roślin naczyniowych chronionych, rzadkich oraz zagrożonych. W sumie, w obszarze stwierdzono 33 gatunki z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym 3 gatunki roślin i 30 gatunków zwierząt.

Na obszarze występują biocenozy o naturalnym składzie gatunkowym, wysokiej stabilności i odporności na czynniki antropogenne. Szczególnie cenne są typowo wykształcone i dobrze zachowane buczyny i jaworzyny. Łącznie zidentyfikowano tu 15 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Zinventaryzowano 71 jaskiń i schronisk, choć tylko 14 z nich uznano za wartościowe pod względem przyrodniczym.

Rezerwat Kornuty i Kościół w Bednarce (już poza granicami MPN) to najważniejsze w tym rejonie miejsca występowania nietoperzy.

Siedliska:

3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków

Wzdłuż Wisłoki oraz przy ujściu do niej niektórych, większych potoków formuje się siedlisko charakterystyczne dla kamieńców i żwirowisk górskich potoków. Zmienna prędkość przepływu wody i zmienny poziom wody w ciągu roku powoduje, że wzdłuż niektórych koryt potoków powstają kamieńce i żwirowiska, kolonizowane przez rośliny z różnych grup ekologicznych. Stopień pokrycia oraz udział roślin jest zmienny, zależy też od trwałości takich żwirowisk. Siedliska takie występują nielicznie na niewielkich powierzchniach i ulega corocznym zmianom. Przy dłuższym trwaniu kamieńców ulega sukcesji w kierunku łąpuszyn i zarośli wierzbowych.

Kamieńce przy potokach mają naturalne pochodzenie, stąd też nie wymagają one w zasadzie zabiegów ochronnych. Jednak ze względu na możliwość wnikania gatunków inwazyjnych wymagają kontroli.

Aktualna powierzchnia siedliska została określona na podstawie inwentaryzacji terenowych wykonanych w latach 2013-2014 i opracowanej na ich podstawie mapie fitosocjologicznej. Tworzący naturalny ciąg sukcesyjny, dynamiczny kompleks siedlisk nadrzecznych 3220, 3230 i 3240 aktualnie zajmuje łączną powierzchnię 23,37 ha. W wyniku naturalnych przemian zachodzących w korytach rzek poszczególne typy siedlisk nadrzecznych mogą się przekształcać wzajemnie w siebie, a powierzchnia poszczególnych typów może się zmieniać. Podana w Standardowym Formularzy Danych powierzchnia siedlisk nadrzecznych 3220, 3230 i 3240 wynosiła 28,12 ha i była nieco większa niż podawana aktualnie. Może to wynikać z dostępnych aktualnie dokładniejszych danych lub trwałego zaniku części siedlisk z kompleksu 3220, 3230, 3240.

Oceny:

Reprezentatywność płatów obserwowanych w MPN jest nieco odbiegająca od wzorca, głównie ze względu na słabą reprezentację gatunków górskich na kamieńcach i brak odcinków roztokowych (B)

Powierzchnia względna: wielkość płatów w MPN jest niewielka (łącznie z korytami do 23 ha), zdecydowanie mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju wg. danych z raportu dla KE 2013.

Stan zachowania: struktura siedliska jest dobrze, (choć nie bardzo dobrze) zachowana, głównie ze względu na jego naturalność, natomiast nie ma możliwości jej poprawy, co wynika z uwarunkowań ogólnych; podobnie stopień zachowania funkcji siedliska oceniono jako dobre perspektywy (na podstawie monitoringu stanowisk metodą GIOŚ – stan FV) – łącznie ocena stanu zachowania: (B)

Ocena ogólna: Jeden z wielu obszarów w regionie Alp, gdzie występuje siedlisko, chroniący niewielką część zasobów, nie w pełni reprezentatywnie wykształconych (C).

3230 Zarośla wrześni na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków

W skład siedliska 3230 wchodzi zbiorowiska niskich pionierskich zarośli porastających kamieńce górskich

potoków o wysokim i zmiennym stanie wód. Ma ono postać luźnych zarośli wrześniowo-wierzbowych z dominacją wrześni pobrażnej z udziałem licznych gatunków zielnych. W Polsce siedlisko to spotykane jest nad większymi rzekami i potokami górskimi na terenie Karpat.

W Ostoi Magurskiej stwierdzono występowanie takich zarośli na 2 stanowiskach. Września pobrażna jest tu rzadko spotykanym krzewem, nie tworzy typowego zespołu *Salici eleagnos-Myricarietum*. Jej zgrupowania określono mianem zbiorowiska z udziałem wrześni pobrażnej. W obu przypadkach *Myricaria germanica* tworzy obecnie niewielkie kępy. Oprócz niej na kamieńcach rosły krzewy *Salix purpurea*, *S. viminalis*, *S. triandra*. Zwarcie płatów było zróżnicowane: w jednym wypadku wynosiło 15%, a w drugim 80%. Września wykazywała cechy odnowienia, w płacie nad Ryjakiem rosły okazy w różnym stadium rozwojowym. Siedlisku towarzyszyły kamieńce i łęgi wierzbowe. Aktualnie nie stwierdzono oddziaływań negatywnych, nie wykazano też aktualnych zagrożeń. Potencjalnym zagrożeniem może być powódź. Takie naturalne zjawisko może mieć znaczenie zarówno pozytywne – może prowadzić do odnowienia siedliska, lub też negatywne – może doprowadzić do jego zniszczenia. Zagrożeniem potencjalnym dla istnienia siedliska jest z pewnością potencjalna regulacja koryta rzeki.

Siedlisko wrześni pobrażnej ma pochodzenie naturalne, podlega też naturalnym procesom przyrodniczym. Nie wymaga specjalnych zabiegów ochronnych.

Aktualna powierzchnia siedliska została określona na podstawie inwentaryzacji terenowych wykonanych w latach 2013-2014 i opracowanej na ich podstawie mapie fitosocjologicznej. Tworzący naturalny ciąg sukcesyjny, dynamiczny kompleks siedlisk nadrzecznych 3220, 3230 i 3240 aktualnie zajmuje łączną powierzchnię 23,37 ha. W wyniku naturalnych przemian zachodzących w korytach rzek poszczególne typy siedlisk nadrzecznych mogą się przekształcać wzajemnie w siebie, a powierzchnia poszczególnych typów może się zmieniać. Podana w Standardowym Formularzy Danych powierzchnia siedlisk nadrzecznych 3220, 3230 i 3240 wynosiła 28,12 ha i była nieco większa niż podawana aktualnie. Może to wynikać z dostępnych aktualnie dokładniejszych danych lub trwałego zaniku części siedlisk z kompleksu 3220, 3230, 3240.

Oceny:

Reprezentatywność płatów obserwowanych w MPN jest nieco odbiegająca od wzorca, ze względu na słabą reprezentację gatunków górskich w runie i brak odcinków roztokowych, na których siedlisko mogłoby się swobodnie rozrastać (B).

Powierzchnia względna: wielkość płatów w MPN jest bardzo niewielka (zaledwie 0,19 ha), zdecydowanie mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju wg. danych z raportu dla KE 2013.

Stan zachowania: struktura siedliska jest dobrze (choć nie bardzo dobrze) zachowana, głównie ze względu na jego naturalność, natomiast nie ma możliwości jej poprawy, co wynika z uwarunkowań ogólnych; podobnie stopień zachowania funkcji siedliska oceniono jako dobre perspektywy (na podstawie monitoringu stanowisk metodą GIOŚ – stan FV) – łącznie ocena stanu zachowania: (B)

Ocena ogólna: Jeden z kilku obszarów w regionie Alp, gdzie występuje siedlisko, chroniący stosunkowo niewielką część zasobów, nie w pełni reprezentatywnie wykształconych (C).

3240 Zarośla wierzby siwej na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków

W skład siedliska 3240 wchodzi zbiorowiska zarośli wierzby siwej porastających kamieńce górskich potoków o wysokim i zmiennym stanie wód. Ma ono postać luźnych zarośli wierzbowych z udziałem wrześni oraz licznych gatunków zielnych. W Polsce siedlisko to spotykane jest nad większymi rzekami i potokami górskimi na terenie Karpat.

W Ostoi Magurskiej stwierdzono występowanie takich zarośli na 2 stanowiskach. Wierzba tworzy obecnie niewielkie kępy i wąskie pasy zarośli wzdłuż Wisłoki i większych potoków. Oprócz niej na kamieńcach rosną krzewy innych wierzb *Salix purpurea*, *S. viminalis*, *S. triandra* i olchy szarej. Zwarcie płatów jest zróżnicowane. Siedlisku towarzyszyły kamieńce i łęgi wierzbowe. Aktualnie nie stwierdzono oddziaływań negatywnych, nie wykazano też aktualnych zagrożeń. Potencjalnym zagrożeniem może być powódź. Takie naturalne zjawisko może mieć znaczenie zarówno pozytywne – może prowadzić do odnowienia siedliska, lub też negatywne – może doprowadzić do jego zniszczenia. Zagrożeniem potencjalnym dla istnienia siedliska jest z pewnością potencjalna regulacja koryta rzeki.

Siedlisko wierzby siwej ma pochodzenie naturalne, podlega też naturalnym procesom przyrodniczym. Nie wymaga specjalnych zabiegów ochronnych.

Aktualna powierzchnia siedliska została określona na podstawie inwentaryzacji terenowych wykonanych w latach 2013-2014 i opracowanej na ich podstawie mapie fitosocjologicznej. Tworzący naturalny ciąg sukcesyjny, dynamiczny kompleks siedlisk nadrzecznych 3220, 3230 i 3240 aktualnie zajmuje łączną powierzchnię 23,37 ha. W wyniku naturalnych przemian zachodzących w korytach rzek poszczególne typy

siedlisk nadrzecznych mogą się przekształcać wzajemnie w siebie, a powierzchnia poszczególnych typów może się zmieniać. Podana w Standardowym Formularzy Danych powierzchnia siedlisk nadrzecznych 3220, 3230 i 3240 wynosiła 28,12 ha i była nieco większa niż podawana aktualnie. Może to wynikać z dostępnych aktualnie dokładniejszych danych lub trwałego zaniku części siedlisk z kompleksu 3220, 3230, 3240. W Ostoi Magurskiej siedlisko 3240 znajduje się na skraju wschodniego zasięgu występowania, w związku z tym zachowanie stanowisk 3240 jest istotne dla zachowania zasięgu siedliska w regionie biogeograficznym.

Oceny:

Reprezentatywność płatów obserwowanych w MPN jest nieco odbiegająca od wzorca, ze względu na słabą reprezentację gatunków górskich w runie i słaby udział gatunków charakterystycznych (B)

Powierzchnia względna: wielkość płatów w MPN jest bardzo niewielka (zaledwie 0,18 ha), ograniczona do 2 stanowisk, zdecydowanie mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju wg. danych z raportu dla KE 2013.

Stan zachowania: struktura siedliska jest dobrze, (choć nie bardzo dobrze) zachowana, głównie ze względu na jego naturalność, natomiast nie ma możliwości jej poprawy, co wynika z uwarunkowań ogólnych; podobnie stopień zachowania funkcji siedliska oceniono jako dobre perspektywy (na podstawie monitoringu stanowisk metodą GIOŚ – stan FV) – łącznie ocena stanu zachowania: (B)

Ocena ogólna: Jeden z wielu obszarów w regionie Alp, gdzie występuje siedlisko, chroniący niewielką część zasobów, nie w pełni reprezentatywnie wykształconych (C).

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia – płaty bogate florystycznie)

Siedlisko 6230 obejmuje acidofilne murawy, z panującą bliźniczką psią trawką, które rozwinęły się wtórnie wskutek wycięcia lasów na ubogich i bardzo ubogich glebach w miejscach intensywnie wypasanych. W Polsce występują w całym kraju, dawniej były szeroko rozpowszechnione. Obecnie wskutek zmniejszenia znaczenia gospodarki pasterskiej powierzchnie zajmowane przez te zbiorowiska uległy bardzo dużemu zmniejszeniu.

W Ostoi Magurskiej do tego siedliska zaliczono powierzchnie łąk Calluno-Nardetum strictae. Z opisu Hrynczewicza (1959) wynika, że ubogie murawy bliźniczkowe i wrzosowiska należały kiedyś do częstych na tym terenie. Zajmowały one polany śródlasowe i grzbietowe oraz strome zbocza w sąsiedztwie lasów. Psiary i łąki powstały tu po wycięciu lasów i stosowaniu intensywnego wypasu. Większość tych terenów została zalesiona, głównie drzewami iglastymi (świerk, modrzew, sosna) bądź też zarosła w wyniku naturalnej sukcesji. Do dziś łąki wrzosowe utrzymują się w górnych partiach w Żydowskim i Ciechani. Psiar nie stwierdzono już podczas poprzednich badań w latach 90.

Charakterystyczny wygląd łąkom wrzosowym nadaje wrzos *Calluna vulgaris*, który najczęściej panuje w płatach. Zwykle współdominującym gatunkiem jest bliźniczka psia trawka *Nardus stricta*. Udział gatunków łąkowych z klasy Molinio-Arrhenatheretea jest niewielki, tylko w części płatów obserwuje się wyraźny wzrost udziału roślin łąkowych, który jest wynikiem braku wypasu i eutrofizacji tych ubogich z natury siedlisk.

W łąkach wrzosowych dość duży udział mogą mieć mszaki występujące w lukach pomiędzy roślinami zielnymi. Ich pokrycie wynosiło od 5 do 45%: Warstwę tę tworzyły m.in.: *Ceratodon purpureus*, *Polytrichum juniperinum* i *Cladonia fimbriata*. Charakterystyczne jest także wkraczanie drzew i krzewów. Najczęściej pojawiają się krzewy jałowca *Juniperus communis*, brzozy *Betula pendula*, sosny *Pinus sylvestris*, wierzby *Salix caprea*, *S. aurita* oraz jeżyny *Rubus idaeus*, *R. hirtus*, *R. gracilis*.

Ocena ogólna siedliska jest dobra – stan siedliska oceniona jako właściwy (FV), na pogorszenie stanu wpływają: ekspansywne rodzime gatunki – głównie jeżyny *Rubus* sp., obecność krzewów w płatach siedliska. Jako negatywne w aktualnych oddziaływaniach uznano brak wypasu. Podobnie brak wypasu wskazano jako aktualne zagrożenie, które wraz z brakiem koszenia będzie prowadzić do naturalnej sukcesji w kierunku zarośli i lasu. Sukcesję podano także jako potencjalne zagrożenie.

Perspektywy ochrony uznano jako dobre przy zastosowaniu wskazań ochronnych. Dla łąk wrzosowych najwłaściwszym sposobem dla ich utrzymania byłoby wprowadzenie wypasu owiec. W przypadku niemożności jego wprowadzenia możliwe jest systematyczne koszenie i usuwanie biomasy.

Wzrost powierzchni siedliska wynika z zaliczenia zespołu *Carlino-Dianthetum* do siedliska 6230, poprzednio prawdopodobnie ograniczono się jedynie do zespołu *Hieracio-Nardetum*.

Oceny:

Reprezentatywność płatów obserwowanych w MPN jest nieco odbiegająca od wzorca, ze względu na nadmierną reprezentację wrzosu i wkraczanie krzewów, oraz mniejszy udział innych gatunków charakterystycznych (B).

Powierzchnia względna: wielkość płatów w MPN jest określona na ponad 90 ha, zlokalizowane głównie w

rejonie 2 dolin i jest mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju wg. danych z raportu dla KE 2013.

Stan zachowania: struktura siedliska jest średnio zachowana, głównie ze względu na postępującą sukcesję i eutrofizację wywołaną zaprzestaniem wypasu; podobnie stopień zachowania funkcji siedliska oceniono jako dobre perspektywy – wdrożenie działań ochronnych (na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ – stan U1) – łącznie ocena stanu zachowania: (B)

Ocena ogólna: Jeden z kilku obszarów w regionie Alp, gdzie występuje siedlisko na większej powierzchni, chroniący jednak stosunkowo niewielką część zasobów, nie w pełni reprezentatywnie wykształconych (C).

6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

Siedlisko 6430 obejmuje ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne na niżu. Wzdłuż potoków spotykane są niewielkie płaty dwóch zespołów ziołorośli: ziołorośla lepiężnika białego *Petasitetum albi* i lepiężnika wyłysiałego *Petasitetum kablikiani*. Zespoły te charakteryzują się zwartym łanem lepiężnika, którego liście podczas pełnego rozwoju ograniczają możliwości występowania innych gatunków. Lepiężnikom towarzyszą nieliczne rośliny siedlisk wilgotnych.

Stan siedliska uznano za właściwy, poszczególne parametry wskaźników cząstkowych również wypadły dobrze, zostały ocenione jako właściwe. Nie wykazano obecności obcych gatunków inwazyjnych.

Perspektywy ochrony siedliska uznano za dobre. Obecnie nie ma zagrożenia dla trwałości tych siedlisk. Nie przewiduje się też wykonywania zabiegów ochronnych.

Aktualna powierzchnia siedliska została określona na podstawie inwentaryzacji terenowych wykonanych w latach 2013-2014 i opracowanej na ich podstawie mapie fitosocjologicznej. Podana w Standardowym Formularzu Danych powierzchnia siedliska wynosząca 100,42 ha wynikała najprawdopodobniej z niedokładnych danych dotyczących występowania siedliska lub błędnego zakwalifikowania części płatów innych zbiorowisk roślinnych nie należących do siedliska 6430.

Oceny:

Reprezentatywność płatów obserwowanych w MPN jest nieco odbiegająca od wzorca, ze względu na ograniczenie do podtypu ziołorośli nadrzecznych, głównie lepiężnikowych (tu w mieszanych populacjach *P. kablikianus* i *P. hybridus*) i mniejszy udział innych gatunków charakterystycznych (B).

Powierzchnia względna: wielkość płatów w MPN jest określona na 8,76 ha, zlokalizowane głównie w rozproszeniu nad Wisłoką i jej dopływami i jest mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju wg. danych z raportu dla KE 2013.(C)

Stan zachowania: struktura siedliska jest dobrze zachowana, w sposób adekwatny do uwarunkowań abiotycznych; podobnie stopień zachowania funkcji siedliska oceniono jako dobre perspektywy – nie wymaga wdrożenia działań ochronnych (na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ – stan FV) – łącznie ocena stanu zachowania: (A)

Ocena ogólna: Jeden z wielu obszarów w regionie Alp, gdzie występuje siedlisko, choć na stosunkowo niewielkiej powierzchni, chroniący stosunkowo niewielką część zasobów, nie w pełni reprezentatywnie wykształconych (C).

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Siedlisko 6510 na terenie Ostoi Magurskiej reprezentowane jest przez zespół łąki rajgrasowej *Arrhenatheretum elatioris*. Na terenie Polski zespół ten jako najczęściej występujący zespół łąkowy charakteryzuje się ogromnym różnicowaniem zależnym od warunków siedliskowych (wilgotności siedliska i żyzności siedliska) i sposobów użytkowania.

W Ostoi Magurskiej rozwija się na niskich terasach rzek i potoków oraz najniższych częściach przyległych zboczy. Rzadko można spotkać płaty zbliżone do typowych pod względem składu florystycznego. Częściej rozwijają się płaty przekształcone, głównie na skutek niewłaściwego użytkowania tzn. braku koszenia lub jego małej częstotliwości oraz nadmiernej eutrofizacji będącej skutkiem pozostawiania biomasy roślinnej.

Charakterystyczną cechą nieużytkowanych łąk rajgrasowych, zeutrofizowanych przez rozkładającą się nieusuwaną biomasę roślinną, jest wkraczanie gatunków nitrofilnych z klasy *Artemisietea*.

Brak użytkowania łąk rajgrasowych prowadzi do stosunkowo szybkiego rozwoju krzewiastych zarośli. Na opianowanych przez krzewy łąkach gwałtownie maleje liczba gatunków roślin zielnych. Utrzymują się jedynie, czasem nawet w zwiększonej ilościowości, nitrofilne trawy. Tak ukształtowane zbiorowisko zatracą cechy łąki i nawiązuje wyraźnie do zbiorowisk zaroślowych z rzędu *Prunetalia spinosae*. Płaty takie najczęściej spotykane były na łąkach śródlęśnych, a także w wąskich pasach przy granicy z lasem.

Płaty siedliska były oceniane ogólnie na właściwe (FV) lub niezadawalające (U1). Na niską ocenę wpływały najczęściej obecność rodzimych gatunków ekspansywnych takich jak pokrzywa *Urtica dioica*, ostrożeń polny *Cirsium arvense*, perz *Elymus repens*, kupkówka *Dactylis glomerata*. Obecność tych gatunków najczęściej

jest wynikiem braku koszenia lub małej częstotliwości koszenia. Podobnie w niekoszonych płatach siedliska obecne i raportowane były krzewy.

Struktura przestrzenna na ogół nie wykazywała fragmentacji.

W przypadku płatów o obniżonej ocenie ogólnej jako aktualne oddziaływanie i jednocześnie aktualne zagrożenie wskazywano brak koszenia i usuwania biomasy lub jego małą częstotliwość. W zaleceniach ochronnych dla płatów siedliska 6510 wskazuje się konieczność koszenia płatów 1 lub dwa razy do roku oraz koniecznym usuwaniem biomasy. Na powierzchniach łąk rajgrasowych można okresowo wypasać bydło lub owce.

Przy zastosowaniu zaleceń ochronnych perspektywy utrzymania siedliska uznano za dobre.

Aktualna powierzchnia siedliska została określona na podstawie inwentaryzacji terenowych wykonanych w latach 2013-2014 i opracowanej na ich podstawie mapie fitosocjologicznej. Podawana w Standardowym Formularzu Danych powierzchnia 602,54 ha powstała w wyniku nieprawidłowego zakwalifikowania do 6510 płatów siedliska 6520. Aktualnie zaproponowano uzupełnienie formularza danych o siedlisko 6520.

Powierzchnia siedliska 6510 wynosi 112,15 ha a siedliska 6520 546,22 ha, łącznie obydwie typy siedlisk zajmują powierzchnię większą niż podawana pierwotnie.

Oceny:

Reprezentatywność płatów obserwowanych w MPN jest nieco odbiegająca od wzorca, ze względu na i mniejszy niż w innych przypadkach udział gatunków charakterystycznych, a w płatach nieużytkowanych kośnie – wkraczanie gatunków ekspansywnych, ziółoroślowych i krzewów (B).

Powierzchnia względna: wielkość płatów w MPN jest określona na 112 ha, zlokalizowane głównie w dolinach Wisłoki i na obrzeżach MPN od strony północnej i jest mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju wg. danych z raportu dla KE 2013.(C)

Stan zachowania: struktura siedliska jest dobrze zachowana tylko na części areálu siedliska, uzależniona jest też od uwarunkowań abiotycznych (granica zasięgu wysokościowego); podobnie stopień zachowania funkcji siedliska oceniono jako dobre perspektywy – choć wymaga wdrożenia działań ochronnych (na podstawie monitoringu stanowisk metodą GIOŚ – stan U1) – łącznie ocena stanu zachowania: (B)

Ocena ogólna: Jeden z wielu obszarów w regionie Alp, gdzie występuje siedlisko, choć na stosunkowo niewielkiej powierzchni, chroniący stosunkowo niewielką część zasobów, nie w pełni reprezentatywnie wykształconych (C).

6520 Górskie łąki konietlicowe i mietlicowe użytkowane ekstensywnie (Polygono-Trisetion i Arrhenatherion)

Do siedliska 6520 Górskie łąki konietlicowe i mietlicowe użytkowane ekstensywnie na terenie Ostoi Magurskiej zaliczono szeroko ujęty zespół mieczykowo-mietlicowy *Gladiolo-Agrostietum capillaris* i suchą murawę z dziewięciszem i goździkiem kropkowanym *Carlino-Dianthetum deltoidis*. Siedlisko to ma wybitnie półnaturalny charakter. Rozwinęło się wtórnie w miejscu wykarczowanych lasów. Utrzymanie tych łąk związane jest z użytkowaniem, obejmującym koszenie, nawożenie i wypas. Łąki, na których działania gospodarcze nie są prowadzone przekształcają się w drodze naturalnej sukcesji w ziółorośla, bądź zarośla czy młodniki. We florze siedliska występuje wiele gatunków roślin cennych, rzadkich i chronionych, wśród nich gatunek specjalnej troski *Colchicum autumnale*.

Siedlisko 6520 zajmuje największą powierzchnię pośród siedlisk nieleśnych w Ostoi Magurskiej.

Zróżnicowanie tego siedliska przyrodniczego pod względem składu gatunkowego odzwierciedla warunki siedliskowe. Występuje na wszystkich większych powierzchniach nieleśnych: Żydowskim, Ciechani, Rostajnym, Nieznajowej.

Większość płatów otrzymała ocenę w postaci właściwego stanu zachowania siedliska (FV), nieliczne zostały ocenione jako niezadawalające (U1). Na niską ocenę wpływały najczęściej obecność rodzimych gatunków ekspansywnych będącą wynikiem braku koszenia lub małej częstotliwości koszenia. W nieużytkowanych płatach siedliska, głównie suchej murawy podnoszono jako negatywne wkraczanie krzewów i drzew. Ze względu na strukturę runi tego zbiorowiska, cienką pokrywę glebową, a także często bliskość lasu, zbiorowisko to jest bardzo podatne na wkraczanie drzew i krzewów.

Najczęściej gatunkiem dominującym w płatach siedliska była mietlica pospolita *Agrostis capillaris*, która osiągała do 60% pokrycia. Struktura przestrzenna na ogół nie wykazywała fragmentacji, czasem fragmentacja czy też zmienność w składzie gatunkowym wynikały z naturalnych warunków siedliskowych.

W przypadku płatów o obniżonej ocenie ogólnej jako aktualne oddziaływanie i jednocześnie aktualne zagrożenie wskazywano brak koszenia i usuwania biomasy. Jako aktualne oddziaływanie, ale o znaczeniu korzystnym wskazywano koszenie.

W niektórych płatach siedliska, zachodzi proces zarastania. Są to powierzchnie, które zbyt rzadko lub w

ogóle nie były koszone oraz powierzchnie, które zarastają po widocznym odkrzaczaniu sprzed kilku lat. Koniecznym jest tu odkrzaczanie i regularne wykaszanie runi, które zapobiegnie wkraczaniu i wzrostowi krzewów i drzew. Na powierzchniach łąk można okresowo wypasać bydło lub owce. Podczas stosowania gospodarki pasterskiej ważne jest wykaszanie niedojadów. Liczebność pogłowia nie powinna także przekroczyć pojemności siedliska.

Przy zastosowaniu zaleceń ochronnych perspektywy utrzymania siedliska uznano za dobre.

Oceny:

Reprezentatywność płatów obserwowanych w MPN jest właściwa, stwierdzono ich odpowiedni skład gatunkowy i fizjonomię siedliska (A).

Powierzchnia względna: wielkość płatów w MPN jest określona na blisko 550 ha, zlokalizowane głównie w dolinach, w miejscach gdzie dawniej zlokalizowane były wsie i jest mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju wg. danych z raportu dla KE 2013.(C)

Stan zachowania: struktura siedliska jest dobrze zachowana tylko na części areálu siedliska, uzależniona jest też od uwarunkowań abiotycznych (granica zasięgu wysokościowego), co powoduje wkraczanie w niższych położeniach gatunków niżowych; nieużytkowane płaty zarastają krzewami; podobnie stopień zachowania funkcji siedliska oceniono jako dobre perspektywy – choć wymaga wdrożenia działań ochronnych (na podstawie monitoringu stanowisk metodą GIOŚ – stan U1) – łącznie ocena stanu zachowania: (B)
Ocena ogólna: Jeden z wielu obszarów w regionie Alp, gdzie występuje siedlisko, choć na stosunkowo niewielkiej powierzchni, chroniący stosunkowo niewielką część zasobów, choć reprezentatywnie wykształconych (B).

7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

Siedlisko przyrodnicze 7230 jest reprezentowane w Ostoi Magurskiej przez zespół młaki kozłkowo-turzycowej *Valeriano-Caricetum flavae*. Siedlisko 7230 należy do wyjątkowo cennych w Polsce ze względu na nagromadzenie gatunków rzadkich i chronionych. W skali Polski siedlisko rozmieszczone jest nieregularnie, ale często zajmuje małe powierzchnie. W ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat zaobserwowano spadek powierzchni torfowisk w Polsce oraz pogorszenie stanu zachowania większości z nich. Przyczyną tego niekorzystnego zjawiska są melioracje odwadniające, nadmierny pobór wody, zaniechanie koszenia i wypasu.

W Ostoi Magurskiej młaki występują stosunkowo często, ale zwykle w postaci małych płatów. Ze względu na właściwości podłoża (ubogie w jony wapnia) są zwykle uboższe florystycznie od młak spotykanych w innych regionach Karpat. Mają charakterystyczną fizjonomię niskiej, mszystej łąki. Pokrycie roślin zielnych jest dość znaczne (70-100%), zwykle również wysokie jest zwarcie mszaków (5-80%).

W niektórych płatach nieużytkowanych od bardzo dawna pojawiają się wysokie byliny, takie jak: *Filipendula ulmaria*, *Eupatorium cannabinum*, *Equisetum telmateia*, *Mentha longifolia* oraz krzewy, głównie wierzby.

Młaki kozłkowo-turzycowe przedstawiają bardzo wysoką wartość przyrodniczą. Występuje tu wiele gatunków rzadkich i zagrożonych – np. masowo występujących storczyków, rzadkich gatunków mchów. Ogrywają istotną rolę w ochronie i stabilizacji stosunków wodnych. Rozproszone po zboczach i dnach dolin urozmaicają krajobraz kwitnącymi o różnych porach roku roślinami.

Większość młak kwalifikuje się do grupy o właściwym stanie zachowania (FV). W kilku płatach lub też w ich bezpośrednim otoczeniu wykazywano obecność krzewów i podrostu drzew, co wpływało na obniżenie oceny do niezadawalającego (U1).

Jako potencjalne zagrożenie podawano sukcesję naturalną, wysuszenie oraz zakrzaczenie.

Siedlisko to, choć pochodzenia naturalnego wymaga pewnych zabiegów ochronnych. Zalecane jest przede wszystkim usuwanie krzewów. Obecność krzewów prowadzi do zwiększonej podaży wody oraz do lokalnego osuszania, zacieniania i wkraczania gatunków łąkowych. Usuwanie krzewów powinno odbywać się z zachowaniem ostrożności, by nie zniszczyć delikatnej struktury siedliska. Wydaje się, że najlepszym terminem usuwania krzewów jest wczesna wiosna.

Wskazane jest także ręczne wykaszanie młak raz na trzy lata (3-5 lat) i usuwanie biomasy.

Oceny:

Reprezentatywność płatów obserwowanych w MPN jest właściwa, stwierdzono ich odpowiedni skład gatunkowy i fizjonomię siedliska (A).

Powierzchnia względna: wielkość płatów w MPN jest określona na 3,36 ha, zlokalizowane głównie w dolinach, jest mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju wg. danych z raportu dla KE 2013.(C)

Stan zachowania: struktura siedliska jest dobrze zachowana tylko na części areálu siedliska, płaty zarastają

wysokimi bylinami i krzewami; na ogół mają małą jednostkową powierzchnię; podobnie stopień zachowania funkcji siedliska oceniono jako dobre perspektywy – wymaga wdrożenia działań ochronnych (na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ – stan U1) – łącznie ocena stanu zachowania: (B)

Ocena ogólna: Jeden z wielu obszarów w regionie Alp, gdzie występuje siedlisko, choć na bardzo małej powierzchni, chroniący stosunkowo niewielką część zasobów, choć reprezentatywnie wykształconych (B).

8310 Jaskinie niedostępne do zwiedzania

Wśród jaskiń Ostoi Magurskiej większość stanowią obiekty, których powstanie związane jest z ruchami masowymi. Największa liczba takich obiektów występuje na Kornutach i w ich sąsiedztwie. Pozostałe jaskinie powstały w wyniku działania procesów erozji i wietrzenia. Łącznie w Ostoi Magurskiej i w bezpośrednim jej sąsiedztwie stwierdzono 71 jaskiń (i schronień). Największa z jaskiń, Jaskinia Mrocza położona w Kornutach, osiąga 198 m długości oraz 15,5 m głębokości. Jej budowa jest skomplikowana część korytarzy stanowi system szczelin, inne stanowią pustki pomiędzy chaotycznie rozmieszczonymi blokami skalnymi.

Po zwaloryzowaniu zbadanych jaskiń wg. Wytycznych wykonywania waloryzacji jaskiń (1996), stosując kryteria morfometryczne i przyrodnicze, stwierdzono że najwyższej oceniona jest Jaskinia Mrocza. Kolejne to: Jaskinia Geografów, Rysia, Jaskinia, Leśna Studnia (hibernują tu nietoperze). 14 jaskiń spośród 71 waloryzowanych uznano za najcenniejsze o walorach przyrodniczych, pozostałe są niewielkie lub mają charakter schronów. Pod względem hydrologicznym, ciekawa jest Schronisko ze Źródłem, z którego bije źródło.

Jaskinie są istotnym walorem przyrodniczym terenu Ostoi, stanowiąc świadectwo procesów geologicznych ważnych dla rozwoju rzeźby – grawitacyjnych ruchów masowych oraz procesów erozji i wietrzenia w obrębie skał piaskowcowych. Mają one także znaczenie dla krajobrazu, a większe z nich stanowią schronienia dla różnych zwierząt, w tym, obok bezkręgowców, także nietoperzy.

Aktualnie, nie są udostępnione do zwiedzania; nie wszystkie też nadają się do tych celów. Stan ochrony jaskiń w obszarze uznano za dobry. Nie są też w istotny sposób zagrożone.

Oceny:

Reprezentatywność 14 obserwowanych w MPN jaskiń jest właściwa, co stwierdzono na podstawie kryteriów morfometrycznych i przyrodniczych (A).

Powierzchnia względna: w MPN wytypowano 14 stosunkowo dużych obiektów, zlokalizowane głównie w północnej części MPN, jest mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju wg. danych z raportu dla KE 2013.(C)

Stan zachowania: struktura siedliska jest dobrze zachowana; podobnie stopień zachowania funkcji siedliska oceniono jako bardzo dobre perspektywy – wymaga wdrożenia działań ochronnych (na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ – stan U1) – łącznie ocena stanu zachowania: (A)

Ocena ogólna: Jeden z wielu obszarów w regionie Alp, gdzie występuje siedlisko, ale chroniący część zasobów o pewnej specyfice (przyczyną powstania są głównie ruchy masowe, a nie zjawiska krasowe jak np. w Pieninach czy Tatrach Zachodnich), i reprezentatywnie wykształconych (A).

9110 Kwaśne buczyny (Luzulo-Fagion)

Charakterystyka:

Siedlisko przyrodnicze o kodzie 9110 (kwaśna buczyna górską) reprezentowane jest w Ostoi Magurskiej przez 2 podtypy: 9110-2 - kwaśna buczyna górską (Luzulo luzuloidis-Fagetum) oraz 9110-3 żyzna jedlina karpacka. Zbiorowiska te zajmują w ostoi powierzchnię ok. 670 ha, na co przypada podobna powierzchnia obu podtypów siedliska (po ok. 330 ha).

Kwaśna buczyna górską (siedlisko 9110-2) związane jest z suchymi i ubogimi grzbietami i stokami. W drzewostanie panuje buk, a towarzyszą mu w różnej domieszce: brzoza, jarzębina lub dąb. Podszyt jest skąpy za wyjątkiem miejsc, w których pojawiają się podrosty bukowe. Warstwa runa cechuje się małym pokryciem powierzchni, a tworzą go gatunki charakterystyczne dla siedlisk ubogich, o podłożu kwaśnym.

Podtyp 9110-3 żyzna jedlina karpacka nie ma w tym terenie jednoznacznie określonej przynależności fitosocjologicznej. Nie ma również pewności co do naturalności jej pochodzenia; podejrzewa się, iż część płatów może mieć genezę w działaniach z zakresu gospodarki leśnej (popierania odnowień jodłowych kosztem innych gatunków na siedliskach buczyny karpackiej). Ze względu na znaczenie siedliska dla różnorodności zbiorowisk leśnych ostoi, jak również jego rzadkość wszystkie zidentyfikowane płaty siedliska uznano za cenne, pomimo nierzadko zakłóconej struktury gatunkowej czy przestrzennej. Prowadząc

obserwacje tego siedliska należy jednak brać pod uwagę fakt, iż ze względu na siedliska, na jakich występują (LG i LMG), aktualna dominacja jodły w warstwie drzewostanu (mogąca mieć pochodzenie antropogeniczne), wraz z rozwojem zbiorowiska będzie stopniowo zanikać.

Aktualna powierzchnia siedliska została określona na podstawie inwentaryzacji terenowych wykonanych w latach 2013-2014 i opracowanej na ich podstawie mapie fitosocjologicznej. Podawana w Standardowym Formularzu Danych powierzchnia 2410,14 ha powstała prawdopodobnie w wyniku niedostatecznego rozpoznania występowania siedliska w obszarze i nieprawidłowego zakwalifikowania do 9110 części płatów siedliska 9130. Powierzchnia siedliska 9110 wynosi 670,55 ha a siedliska 9130 11719,87 ha, łącznie obydwa typy siedlisk zajmują powierzchnię większą niż podawana pierwotnie.

Zagrożenia:

Istniejące: G01.03 pojazdy zmotoryzowane

Potencjalne: B02.06 przerzedzenie warstwy drzew, B03 eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania, B07 Inne rodzaje praktyk leśnych (erozja ze względu na wycinkę, fragmentacja)

Stan zachowania:

Ogólnie stan zachowania siedliska 9110 w obszarze oceniono jako niewłaściwy U1.

Stan zachowania podtypu 9110-2 określano jako niezadowolający (U1), na co wpłynęły zniekształcenia związane z użytkowaniem, niewystarczająca ilość drewna martwego oraz mała powierzchnia starodrzewi.

Stan zachowania podtypu 9110-3 siedliska również oceniano głównie jako niezadowolający (U1). Na ocenę tę wpływała mało typowa pod względem fitosocjologicznym kombinacja gatunków, zniekształcenia związane z użytkowaniem oraz zniekształcona struktura przestrzenna i wiekowa drzewostanu.

Perspektywy ochrony:

Ponad połowa płatów kwaśnej buczyny górskiej (9110-2) położona jest na terenie nowej strefie ochrony ścisłej Magurskiego Parku Narodowego. W zbiorowiskach zaliczanych do grupy jedlin nie planowano z reguły zabiegów ochronnych. Wyjątkiem są fragmenty drzewostanów, w których jednolitość wieku czy budowy uznano za zagrożenie dla trwałości ekosystemu w danym miejscu. Tylko 16 % płatów jedlin znalazło się w nowej strefie ochrony ścisłej. Pozostałe zasoby tego zbiorowiska podlegać będzie ochronie czynnej zachowawczej bądź aktywnej.

Oceny:

Reprezentatywność płatów obserwowanych w MPN jest zmienna, od właściwej, przez dobrą po niską. W większości płatów stwierdzono reprezentatywność dobrą (B). Powierzchnia względna: wielkość płatów w MPN jest określona na 669,38 ha, jest to powierzchnia mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju (dane z raportu dla KE 2013).

Stan zachowania - B: stan zachowania siedliska oceniono jako niezadowolający. Płaty na ogół mają odpowiednią powierzchnię, nisko oceniano jednak strukturę oraz wiek drzewostanów zniekształconych przez zaszłości historyczne (charakter drzewostanów wykształconych na gruntach porolnych, użytkowanie gospodarcze).

Ocena ogólna: pomimo małej powierzchni i nie zawsze wysokiej reprezentatywności płatów, ogólny stan siedliska w obszarze ocenia się jako B.

9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae*-Fagenion, *Galio odorati*-Fagenion)

Charakterystyka:

Siedlisko 9130 żyznej buczyny karpackiej jest najpowszechniejszym siedliskiem przyrodniczym występującym w Ostoi Magurskiej. Występuje tu na łącznej powierzchni ok. 11 800 ha. Siedlisko pod względem fitosocjologicznym reprezentowane jest tutaj przez 3 podzespoły: typowy (występujący w wariancie żyznym i ubogim), pokrywającym największe powierzchnie Parku, rzadsze: wilgotny z miesięcznicą trwałą i suchy – trawiasto turzycowy, oraz spotykany w kilku zaledwie lokalizacjach - wilgotny z czosnkiem niedźwiedzim. Drzewostan żyznej buczyny budowany jest głównie przez buka, któremu z różnym udziałem towarzyszą jawor, jodła, jesion, wiąz górski, grab, a także brzoza, osika, sosna i modrzew. Na obecność tych domieszek wpływ mają nie tylko warunki siedliskowe, ale także historia drzewostanu i działalność człowieka, jakiej podlegał. Warstwa podszytu uzależniona od zwarcia drzewostanu – może być bardzo skąpa na dużych powierzchniach zbiorowiska, może też dochodzić do ok. 70%. Oprócz odnowień gatunków drzewostanu występują w niej leszczyna *Corylus avellana*, bez czarna *Sambucus nigra*, czasem również kruszyna pospolita *Frangula alnus*. Warstwę runa w dużej mierze tworzą typowe dla buczyn gatunki geofitów, aczkolwiek bardzo często przeważającą część powierzchni dna lasu pokrywa ekspansywna jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus*.

Zagrożenia:

Istniejące: brak

Potencjalne: B02.06 przerzedzenie warstwy drzew, B03 eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania

Stan zachowania:

Stan zachowania siedliska w obszarze oceniono średnio jako U1, na co wpłynęła stosunkowo niska ocena wskaźników: działania związane z pozyskaniem drewna (w granicach MPN chodzi o realizację działań z zakresu ochrony czynnej związanych z prowadzeniem cięć w drzewostanach bukowych), wielkość zasobów drewna martwego oraz drewna martwego wielkowymiarowego, a także ocena struktury przestrzennej drzewostanu.

Bezpośrednio ocenę taką (U1) przypisano ok. 55 % płatów siedliska. Właściwy stan zachowania stwierdzono w 30 % płatów, natomiast w ok. 15 % przypadków oceniono ogólny stan zachowania na U2.

Perspektywy ochrony:

Ok. 54 % powierzchni siedliska znalazło się w nowej strefie ochrony ścisłej Magurskiego Parku Narodowego, zdecydowana część pozostałej powierzchni buczyny żyźnej została ochroną czynną zachowawczą w Parku. Działania ochrony czynnej (w zakresie kształtowania struktury przestrzennej i gatunkowej młodego pokolenia lasu) dotyczą kilkunastu wydzieleń z buczynami, o łącznej powierzchni ok. 270 ha. Płaty buczyn znajdujące się poza granicami Parku mogą podlegać użytkowaniu gospodarczemu, co – biorąc pod uwagę fakt, iż ok. 96 % powierzchni siedliska podlega ochronie realizowanej przez Park Narodowy – nie powinno mieć istotnego wpływu na ogólny stan zachowania siedliska w obszarze.

Oceny:

Reprezentatywność płatów obserwowanych w Ostoi jest właściwa, stwierdzono ich odpowiedni skład gatunkowy i fizjonomię siedliska (A).

Powierzchnia względna: wielkość płatów w Ostoi Magurskiej jest określona na 11 719,87 ha, jest to powierzchnia mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju (dane z raportu dla KE 2013) - ocena C.

Stan zachowania siedliska oceniono jako dobry. Większość płatów siedliska jest dobrze wykształcona, ich struktura natomiast jest zakłócona przez działalność człowieka (cięcia w drzewostanach, zmiany składu gatunkowego, zubażanie środowiska z zasobów drewna martwego). Perspektywy zachowania funkcji ocenia się jako dobre, a możliwości odtworzenia – łatwe. Siedlisko jest zdolne samoregeneracji w momencie zaniechania ingerencji, a to gwarantuje zaproponowany sposób ochrony ekosystemów leśnych Magurskiego Parku Narodowego, gdzie przeważająca powierzchnia siedlisk się znajduje. Łącznie ocena stanu zachowania: B.

Ocena ogólna: B - powierzchnia siedliska w obszarze (pomimo iż mniejsza niż 2% powierzchni siedliska w kraju) jest znaczna, jego reprezentatywność wysoka, a stan zachowania i perspektywy ochrony – dobre.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)

Charakterystyka:

Na ok. 310 ha powierzchni ostoi potwierdzono obecność grodu subkontynentalnego Tilio – Carpinetum.

Zbiorowiska tego, występującego w formie podgórskiej, nie notowano poza strefą pogórza, a większość inwentaryzowanych płatów miała charakter mało typowy, szczególnie jeśli chodzi o skład gatunkowy drzewostanu. Głównym gatunkiem zbiorowiska jest grab, przeważnie z domieszką buka, jaworu i jodły, rzadziej lipy i dębu. Częste natomiast są pojedyncze sosny i modrzewie - pozostałości przedplonów oraz gatunki lekko nasienne, jak osika i brzoza. Warstwę krzewów budują podrosty gatunków drzewostanu i miejscami bardzo liczna *Corylus avellana*. Notowano również postać regeneracyjną grądów: zarośla leszczynowe z runem grądowym bez warstwy drzew – stadium sukcesyjne powstałe po całkowitym wycięciu drzewostanu. Runo cechuje słaba reprezentacja gatunków typowo grądowych.

W ponad 30% płatów siedliska stwierdzono zniekształcenia struktury lub składu gatunkowego wynikające z działalności człowieka (głównie z niegdyśszych prób przekształcania tych zbiorowisk w bardziej produkcyjne drzewostany z udziałem jodły).

Grądy w południowej części Parku występują na wyższych terasach zalewowych potoków Baranie, Hucianka, Krempla i Ryjak (obwody ochronne przylegające do granicy polsko – słowackiej: Baranie, Polany, Żydowskie oraz Grab), oraz w dolinie Wisłoki w okolicach Myscowej, wraz z niższymi położeniami stoków Kamienia i Suchani (obwód ochronny Kamień). Fragmenty grądów stwierdzono także na stokach Ostryszu (obwód ochronny Hałbów), w niskich położeniach północnej części Parku (obwód ochronny Folusz, okolice Bednarki) oraz w Małym Lasku koło Nowego Żmigrodu (obwód ochronny Hałbów, enklawa Parku oderwana od jego zasadniczego obszaru).

Aktualna powierzchnia siedliska została określona na podstawie inwentaryzacji terenowych wykonanych w latach 2013-2014 i opracowanej na ich podstawie mapie fitosocjologicznej. Podawana w Standardowym

Formularzu Danych powierzchnia 803,38 ha powstała prawdopodobnie w wyniku niedostatecznego rozpoznania występowania siedliska w obszarze i nieprawidłowego zakwalifikowania do 9170 części płatów zbiorowisk nie należących do siedliska 9170.

Zagrożenia:

Istniejące: B02.06 przerzedzenie warstwy drzew, G01.03 pojazdy zmotoryzowane, Potencjalne: B03 eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania, J02.05.04 zbiorniki wodne

Stan zachowania:

Stan zachowania siedliska oceniono w obszarze jako niezadowolający (U1), o czym zdecydowała mała reprezentatywność kombinacji gatunków runa oraz zakłócona struktura wiekowa i przestrzenna drzewostanu, oraz niedostateczna ilość drewna martwego.

Perspektywy ochrony:

W obrębie zbiorowisk grądowych nie planowano zabiegów ochronnych, wszystkie płaty tego zbiorowiska znalazły się w strefie ochrony ścisłej lub zachowawczej. Płaty siedliska położone poza granicami parku narodowego, podlegające działaniom gospodarki leśnej, stanowią niecałe 2 % powierzchni całych zasobów siedliska.

Oceny:

Reprezentatywność płatów obserwowanych w Ostoi jest dobra (B), ich charakter jest mało typowy pod względem kombinacji gatunków charakterystycznych, zarówno jeśli chodzi o gatunki drzewostanu jak i warstwy runa.

Powierzchnia względna: wielkość płatów w Ostoi Magurskiej jest określona na 306,87 ha, jest to powierzchnia mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju (dane z raportu dla KE 2013) - ocena C.

Stan zachowania siedliska oceniono jako niewłaściwy – struktura siedliska jest słabo wykształcona lub częściowo zdegenerowana (zniekształcenia wynikające z próby przebudowy gradów na lasy z dużym udziałem jodły), stopień zachowania funkcji w większości płatów ocenić należy jako II – dobry, a możliwości odtworzenia jako I – łatwe (przy zaniechaniu ingerencji) i II (możliwe przy nakładzie środków – przy przystąpieniu do korekty składu gatunkowego drzewostanów zniekształconych). Łącznie ocena stanu zachowania: C.

Ocena ogólna: C - powierzchnia siedliska w obszarze jest znikoma, jego reprezentatywność niska, a stan zachowania niewłaściwy.

9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (*Tilio platyphylis*-*Acerion pseudoplatani*)

Charakterystyka:

Siedlisko o kodzie 9180* - jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (*Tilio platyphylis*-*Acerion pseudoplatani*) reprezentowane jest w ostoi przez 3 podtypy: 9180-2 – jaworzyna z jęczmikiem zwyczajnym (powierzchnia w obszarze: ok. 3 ha), 9180-3 karpackie jaworzyny miesięcznicowe (powierzchnia w obszarze: ok. 94 ha) oraz 9180-5 jaworzyna karpacka Sorbo – *Aceretum* (ok. 0,4 ha). Jaworzyna z miesięcznicą trwałą *Lunario* – *Aceretum* jest najbardziej rozpowszechnionym w Parku zbiorowiskiem spośród innych jaworzyn należących do podzwiazku *Acerion pseudoplatani*. Zajmuje ok. 91 ha, największe kompleksy płatów tego zbiorowiska znajdują się w obwodach ochronnych Żydowskie, Baranie i Folsz. Rozwijają się na rumoszowatych, raczej cienistych stokach. W drzewostanie dominuje jawor, towarzyszy mu buk i dość często wiąz górski. Podszyt występuje skąpo, tworzy go *Corylus avellana*, rzadziej podrosty gatunków drzewostanu. Runo jest przeważnie bujne, zaznacza się w nim wyraźnie udział *Lunaria rediviva*. Płaty cechujące się przewagą paproci w runie i mniejszym udziałem miesięcznicy trwałej uznaje się za ubogi wariant jaworzyny.

Podtyp 9180-2 (zespół *Phyllitido* – *Aceretum*) występuje w Parku w 3 lokalizacjach: na północno zachodnich stokach Magury Wątkowskiej, na wschodnich stokach Kamienia oraz na północno-wschodnich stokach Suchani. Zbiorowisko jaworzyny z jęczmikiem zwyczajnym porasta strome, cieniste stoki o podłożu rumoszowatym, miejscami nawet osuwiskowym. W drzewostanie z różnym udziałem występuje jawor, jedynie w przypadku stanowiska w północnej części Parku (Folsz) będąc gatunkiem zdecydowanie dominującym. Towarzyszy mu buk i jodła. W podszycie występują odnowienia gatunków drzew oraz *Corylus avellana*. Runo jest bujne, niepodzielnie panują w nim kępki *Phyllitis scolopendrium*. Występują tu także inne gatunki siedlisk żyznych i wilgotnych.

Zbiorowisko jaworzyny karpackiej Sorbo – *Aceretum* stwierdzono wyłącznie na jednym stanowisku w Ostoi Magurskiej, pod szczytem Kamienia. W odróżnieniu od pozostałych zespołów jaworzyn zbiorowisko to cechuje się luźną, niemal przerywaną strukturą drzewostanu i bardziej urozmaiconym składem gatunkowym.

Występują w nim, obok jaworu, jarzębina, buk, brzoza oraz jodła i wiąz górski. Drzewa są niższe niż w otaczających płat zbiorowiskach buczynowych. Warstwę podszytu budują podrosty gatunków drzew i *Corylus avellana*. W runie dominuje jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus*, zaznacza się duży udział paproci, stosunkowo duże jest pokrycie powierzchni przez warstwę mszystą.

Ze względu na wyjątkową w stosunku do innych magurskich jaworzyn postać, zbiorowisko uznaje się za cenne i wymagające monitoringu.

Zagrożenia:

Istniejące: brak

Potencjalne: B03 eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania, K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja), J02.05.04 zbiorniki wodne

Stan zachowania:

Stan zachowania siedliska w obszarze oceniono jako właściwy.

Perspektywy ochrony:

Dwa spośród 3 płatów siedliska przyrodniczego 9180-2 (jaworzyny z języcznikiem) - łącznie niemal 90 % powierzchni zbiorowiska - znajdują się w strefie ochrony ścisłej (stanowiska na Foluszu i Kamieniu). Jedno – w strefie ochrony zachowawczej (Suchania), aczkolwiek, z uwagi na zaplanowane w pobliskich wydzieleniach zabiegi w drzewostanach, bardzo ważne będzie takie zaplanowanie i wykonanie prac w tamtym rejonie, by zbiorowisko nie uległo oddziaływaniu związanemu z wycinką i zrywką drewna w żaden, nawet pośredni sposób.

Większość zasobów zbiorowiska (96% wszystkich płatów) jaworzyny miesięcznicowej (podtypu 9180-3) - została włączona w strefę ochrony ścisłej, pozostałe znajdują się w strefie ochrony zachowawczej.

Płat jaworzyny karpackiej (9180-5) znajdował się do tej pory w strefie ochrony ścisłej MPN, jego sytuacja ochronna po zatwierdzeniu nowego planu nie zmienia się.

Oceny:

Reprezentatywność płatów obserwowanych w Ostoi jest właściwa - stwierdzono ich odpowiedni skład gatunkowy i fizjonomię siedliska (A).

Powierzchnia względna: wielkość płatów w Ostoi Magurskiej jest określona na 95,73 ha, jest to powierzchnia mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju (dane z raportu dla KE 2013) - ocena C.

Stan zachowania siedliska oceniono jako dobry. Płaty siedliska są właściwie wykształcone, a ich struktura dobrze zachowana. Perspektywy zachowania funkcji ocenia się jako doskonałe. Łącznie ocena stanu zachowania: A.

Ocena ogólna: ocenę (B) ustala się przede wszystkim ze względu na powierzchnię siedliska w obszarze (bardzo małą), pomimo wysokich ocen reprezentatywności i stanu zachowania.

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)

Charakterystyka:

Lasy i zarośla łęgowe (priorytetowe siedlisko przyrodnicze o kodzie 91E0) zajmuje w Ostoi Magurskiej powierzchnię ok. 430 ha. Wyróżniono tu 4 grupy zbiorowisk łęgowych stanowiących siedliska przyrodnicze w rozumieniu programu Natura 2000: najpowszechniejszy w obszarze wielogatunkowy łęg nadrzeczny (odpowiadający siedlisku łęgu podgórskiego 91E0-5), zajmujący tu ok. 230 ha, również częstą olszynkę karpacką *Alnetum incanae* (kod 91E0-6) – ok. 112 ha, wikliny nadrzeczne zidentyfikowane jako inicjalne stadium lasu łęgowego () – na ok. 3 ha oraz bagienna olszynę górską *Caltho* – *Alnetum* (podtyp siedliska o kodzie 91E0-7) – na ok. 85 ha.

Nadrzeczna olszyna górska *Alnetum incanae* jest zbiorowiskiem powszechnie występującym w strefie pogórza i niższych położeniach górskich. W drzewostanie olszynki karpackiej dominować powinna olsza szara, aczkolwiek w zbiorowiskach Parku nie zawsze stanowi ona gatunek główny. Bardzo często w drzewostanie zbiorowiska licznie występuje jawor, często również jesion oraz czerwemcha pospolita. W bujnej warstwie podszytu oprócz podrostów gatunków drzewostanu występują leszczyna i bez czarny. Warstwa runa jest zwykle wielogatunkowa i wielowarstwowa, tworzą ją gatunki higrofilne oraz gatunki żyznych lasów liściastych. Olszynka karpacka została zidentyfikowana niemal we wszystkich dolinach potoków ostoi. Olszynka karpacka przenika się zwykle z wielogatunkowymi łęgami nadrzecznymi. Lasy te cechują się bardziej urozmaiconym składem gatunkowym drzewostanu – olsza szara jest przeważnie tylko domieszką, dominują w nim klon jawor, jesion wyniosły, częste są: czerwemcha pospolita, czereśnia, wierzby – krucha i biała. Podszyt ma charakter i skład gatunkowy podobny do podszytu olszynki karpackiej. Runo tworzą głównie gatunki lasów z rzędu Fagetalia, rzadziej niż w olszynie występują gatunki typowo łęgowe. Za

inicjalne stadium łągów nadrzecznych uznano zbiorowiska zarośli wierzbowych z klasy *Salicetea purpureae*. Wykształcają się one na brzegach rzek i łachach kamieńców, a ich dalszy rozwój w kierunku lasu łągowego, w którym trwale już utrzymują się gatunki drzew, ograniczany jest przez dynamikę rzeki (oberwania brzegów, wiosenne spływy kry, związane z naturalną dynamiką rzeki przemieszczanie kamieńców). W Ostoi Magurskiej stwierdzono obecność tych zbiorowisk w dolinie Wisłoki, w okolicach Rozstajnego.

Siedlisko przyrodnicze o kodzie 91E0-7 (olszyna bagienna *Caltho – Alnetum*) występuje w ostoi stosunkowo często. Szczególnie dotyczy to zachodniej części Ostoi, okolic Świątkowej i Jaworza. Jednocześnie to w przypadku tego siedliska najczęściej stwierdzano stan „znieskształcenia składu gatunkowego bądź struktury w wyniku działalności człowieka” (prawie w 50 % wszystkich płatów). Ocena taka spowodowana jest obecnością sztucznie wprowadzonych w płaty gatunków (najczęściej olchy czarnej lub jesionu, ale również jodły i sosny), a także znacznym osuszeniem podłoża, a co za tym idzie zanikiem charakterystycznej dla tego zbiorowiska kępkowo dolinkowej struktury podłoża. Drzewostan olszyny bagiennnej z reguły cechujący się bardzo małym zwarcim, tworzy olcha szara, nierzadko również czarna, a także jesion. W podszycie, oprócz gatunków drzewostanu, często notowano obecność wkraczających odnowień buka lub jodły oraz krzewów: wierzby uszatej, iwy czy kruszyny. W płatach o zakłóconym reżimie wodnym pojawiała się również tarnina. Runo tego zbiorowiska tworzą liczne gatunki żyznych lasów liściastych wraz z gatunkami bagiennymi. Warunki świetlne tworzone przez luźne zazwyczaj zwarcie piętra drzewostanu sprzyjają wnikaniu do zbiorowiska gatunków nieleśnych. W najniższej warstwie roślinności rozwija się warstwa mszysta, w tym również z udziałem typowo bagiennych gatunków rodzaju *Sphagnum* sp.

Zagrożenia:

Istniejące: B02.03 wycinka, usunięcie wszystkich drzew, B03 eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania, G01.03 pojazdy zmotoryzowane, G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie, IO1 nierodzące gatunki zaborcze, J02.01.02 osuszanie terenów bagiennych

Potencjalne: B07 Inne rodzaje praktyk leśnych (erozja ze względu na wycinkę, fragmentacja), C01.01 Wydobywanie piasku i żwiru, J03.02 fragmentacja, J02.03 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych, J02.05.04 zbiorniki wodne

Stan zachowania:

Stan zachowania siedliska 91E0 oceniono w Ostoi Magurskiej jako niezadowalający, na co wpływ ma przede wszystkim niewystarczająca powierzchnia oraz stosunkowo młode stadium rozwojowe łągów nadrzecznych oraz znieskształcona struktura drzewostanu olszyny bagiennnej.

Perspektywy ochrony:

Większość zasobów nadrzecznych zbiorowisk łągowych została włączona do strefy ochrony czynnej zachowawczej, tylko część zbiorowisk znalazła się w strefie ochrony ścisłej. Płaty olszyny bagiennnej leżącej w granicach Parku objęto ochroną ścisłą lub zachowawczą. Zdarza się, iż w wydzieleniach, w których zbiorowisko jest obecne, a nie stanowi osobnego wyłączenia, zaplanowano działania ochrony czynnej wiążące się z prowadzeniem cięć. W sytuacjach takich działania w drzewostanach mają być realizowane z uznaniem priorytetu ochrony siedliska olszyny.

Łączna powierzchnia siedlisk łągowych leżących poza granicami Magurskiego Parku Narodowego stanowi ok. 8 % zasobów tego siedliska. Płaty te są znacznie bardziej narażone na ingerencję w postaci działań hydrotechnicznych, zaśmiecania czy wycinki drzew.

Oceny:

Reprezentatywność płatów obserwowanych w Ostoi jest wysoka (A).

Powierzchnia względna: wielkość płatów w Ostoi Magurskiej jest określona na 415,13 ha, jest to powierzchnia mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju (dane z raportu dla KE 2013) - ocena C.

Stan zachowania siedliska oceniono jako niezadowalający – struktura siedliska słabo wykształcona lub częściowo zdegenerowana (obecne płaty w stadium inicjalnym, część płatów siedlisk o charakterze bagiennym - częściowo przesuszone), stopień zachowania funkcji w większości płatów ocenić należy jako II – dobry, a możliwości odtworzenie jako I – łatwe (przy zaniechaniu ingerencji). Łącznie ocena stanu zachowania: C.

Ocena ogólna: B – reprezentatywność siedliska jest wysoka, jego powierzchnia w obszarze niska i stan zachowania średni.

9410 Górskie bory świerkowe (*Piceion abietis* część - zbiorowiska górskie)

Charakterystyka:

Dolnoregłowy bór jodłowo świerkowy (siedlisko przyrodnicze o kodzie 9410) zajmuje w Ostoi Magurskiej

powierzchnię ok. 30 ha. Występuje tam w postaci mało typowej, pod względem fitosocjologicznym przypominając bardziej żyzne jedliny niż acydofilne zbiorowisko borowe. W ostoi zidentyfikowano zaledwie 3 płaty tego zbiorowiska, wszystkie na terenie Magurskiego Parku Narodowego. Największy z nich znajduje się w obwodzie ochronnym Hałbów, na stokach góry Kolanin. Tylko jeden z płatów występuje w miejscu, w którym obecność boru tłumaczą warunki siedliskowe (obecność oligotroficznych rankerów brunatnych). Pozostałe fragmenty zbiorowiska, ze względu na fakt, iż wzrastają w warunkach lasu górskiego i mieszanego górskiego (ich podłoże stanowią gleby eutroficzne), uznać należałoby za ukształtowane gospodarką człowieka. W drzewostanach tego zbiorowiska dominuje jodła, towarzyszy jej świerk, występujący tutaj poza swym naturalnym zasięgiem. Podrost również tworzy jodła, towarzyszy jej leszczyna i – rzadziej – podrosty świerka i buka. W runie dominuje jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus* wraz z *Vaccinium myrtillus*, jednak towarzyszą im również liczne gatunki siedlisk żyźniejszych jak *Senecio nemorensis* czy *Lysimachia nemorum*. O borowym charakterze zbiorowiska świadczy również stosunkowo obfita warstwa mszysła. Nie jest jednak oczywiste, że obecność świerka i jodły oraz acydofilne składniki runa mają charakter naturalny, najpewniej płaty wykształcone na siedliskach lasowych powstały wskutek działalności człowieka. Ze względu na unikatowość tych zbiorowisk, uznaje się potrzebę ich zachowania w lasach ostoi oraz konieczność obserwacji procesów w nich zachodzących.

Zagrożenia:

Istniejące: G01.03 pojazdy zmotoryzowane

Potencjalne: B02.06 przerzedzenie warstwy drzew, B03 eksploatacja lasu bez odnawiania czy naturalnego odrastania, B07 Inne rodzaje praktyk leśnych (erozja ze względu na wycinkę, fragmentacja)

Stan zachowania:

Stan zachowania siedliska w obszarze określono jako niezadowolający (U1). Na ocenę tę wpływa przede wszystkim mało typowa dla zbiorowisk borowych struktura gatunkowa płatów.

Perspektywy ochrony:

Wszystkie płaty siedliska znajdują się w strefie ochrony ścisłej oraz czynnej zachowawczej Magurskiego Parku Narodowego, co zapewnia nienaruszalność zachodzących w nich procesów. Oceniając perspektywy zachowania siedliska w aktualnym stanie należy jednak brać pod uwagę naturalne tendencje rozwojowe tych układów, które prowadzić mogą do jego stopniowego zaniku.

Oceny:

Reprezentatywność płatów obserwowanych w Ostoi jest nieznacząca (D). Ich charakter jest bardzo mało typowy pod względem kombinacji gatunków charakterystycznych, szczególnie jeśli chodzi o warstwę runa (patrz: charakterystyka siedliska, powyżej).

Powierzchnia względna: wielkość płatów w Ostoi Magurskiej jest określona na 30,05 ha, jest to powierzchnia mniejsza niż 2% pow. siedliska w kraju (dane z raportu dla KE 2013) - ocena C.

Stan zachowania siedliska oceniono jako niezadowolający – struktura siedliska słabo wykształcona oraz częściowo zdegenerowana (zniekształcenia składu gatunkowego drzewostanu), stopień zachowania funkcji w większości płatów ocenić należy jako III – niekorzystny, prognozuje się, że z biegiem czasu układ ten straci swój charakter i spontanicznie przekształci się w zbiorowisko buczynowe. Możliwości odtworzenia ocenia się jako niemożliwe (ze względu na warunki siedliskowe, w większości płatów niesprzyjające spontanicznemu wykształceniu tego zbiorowiska). Łącznie ocena stanu zachowania: C.

Ocena ogólna: C - powierzchnia siedliska w obszarze jest znikoma, jego reprezentatywność niska, a stan zachowania niewłaściwy.

Gatunki roślin:

1939 Rzepik szczeciniasty *Agrimonia pilosa*

Gatunek w obszarze: Łącznie, w MPN aktualnych jest 8 stanowisk Łącznie stwierdzono 145 kępy, na które złożyło się ponad 590 pędów (419 generatywnych i 174 wegetatywnych). Areał populacji liczy od poj. pędów do kilku (1,5) metrów do kilku, a nawet kilkunastu arów. Cały odcinek dol. Wisłoki – od Czarnego przez Rostajne do Świątkowej należy traktować jako potencjalne siedlisko tego gatunku i jedno, wielkie stanowisko, złożone z kilku subpopulacji. Ponadto, natrafiono na pojedynczy pęd w Hucie Krempskiej, na poboczu drogi. Ranga obszaru: Teren MPN jest najbardziej na zachód wysuniętym miejscem występowania gatunku w polskich Karpatach, wyznaczając tu zachodni kraniec jego zasięgu. Jest trzecim, po Bieszczadach i Ostoi Jaśliskiej obszarem Natura 2000 w regionie, gdzie gatunek ten jest przedmiotem ochrony.

Stan ochrony: Gatunek ma stosunkowo korzystne warunki siedliskowe w obszarze Ostoja Magurska i

dostępny duży areal potencjalnego siedliska. Tworzy dość dużą populację, choć występującą w rozproszeniu na rozległym terenie.

Zagrożenia: Czynnikiem niekorzystnie wpływającym na stan siedlisk gatunku jest postępujący proces sukcesji, powodujący miejscami nadmierne ocienienie siedliska rzepika i konkurencję ze strony ekspansywnych gatunków bylin. Na liściach rzepika zaobserwowano plamy pochodzące od pasożyta grzybowego – jest to jednak pospolicie stwierdzane zjawisko i nie ma podstaw aby sądzić, że ma aktualnie wpływ na rozwój i owocowanie osobników tego gatunku. Rzepik jest także zgryzany przez roślinożerców. Aktualnie brak zagrożeń antropogenicznych, potencjalnie możliwe jest zagrożenie w przypadku remontów drogi do Nieznajowej, połączonych z działaniami na jej poboczach, lub też wykorzystaniem poboczy i przylegających do nich terenów otwartych na skład drewna, rozbudowę infrastruktury turystycznej itp.

Oceny:

Populacja w MPN stanowi od 3-6% populacji krajowej (B) wg. danych z raportu dla KE 2013

Stan zachowania: A (por. punkty: stan ochrony i zagrożenia; na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ – stan FV)

Izolacja: stanowiska w MPN leżą na skraju zasięgu w Karpatach (B)

Ocena ogólna: Jeden z 3 obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu populacji (por. punkt Ranga obszaru). (B)

1381 Widłoząb zielony *Dicranum viride*

Gatunek w obszarze: potwierdzono obecność gatunku na szesnastu stanowiskach w MPN, zlokalizowanych głównie w południowej części obszaru. Najlepiej ocenione stanowisko to Ożenna, gdzie wszystkie wskaźniki stanu populacji były ocenione jako właściwe, a populacja największa z badanych (darń o powierzchni ponad 1 m², składająca się z 16 małych darni). Na pozostałych stanowiskach było to: 10 decymetrów na stanowisku: Huta Polańska (3 małych darni); 8 decymetrów Bukowinka (6 małych darni); Pozostałe stanowiska – pojedyncze darnie, mniejsze niż 1-2 dm².

Ranga obszaru: W całych Karpatach znanych jest kilkadziesiąt stanowisk tego gatunku (ok. 60), z czego 16 w MPN. Po Bieszczadach (ok. 50% stanowisk w regionie), jest to największe skupienie stanowisk tego gatunku w regionie.

Stan ochrony: Gatunek ma korzystne warunki siedliskowe w obszarze Ostoja Magurska i dostępny duży areal potencjalnego siedliska. Tworzy dość dużą populację, choć występującą w rozproszeniu na rozległym terenie. Jego występowanie nie jest zagrożone, a naturalność siedlisk gwarantuje dobry stan widłozęba w dającej się przewidzieć przyszłości.

Zagrożenia: Aktualnie nie stwierdzono na stanowiskach zagrożeń antropogenicznych ani naturalnych.

Przebiegające szlaki turystyczne w sąsiedztwie stanowisk zasadniczo nie stanowią zagrożenia (prawdopodobieństwo przypadkowego zniszczenia tego, dla większości ludzi nie odróżnialnego od innych gatunku, jest znikome). Potencjalnie – możliwe zagrożenie w przypadku prac leśnych wykonywanych na stanowiskach widłozęba (np. usunięcie drzew na których rośnie) lub w ich pobliżu (zmiana warunków świetlnych).

Oceny:

Populacja w MPN stanowi nawet do 20% populacji krajowej (A) wg. danych z raportu dla KE 2013

Stan zachowania: A (por. punkty: stan ochrony i zagrożenia; na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ – stan FV)

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach (C)

Ocena ogólna: Jeden z najistotniejszych obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu populacji (por. punkt Ranga obszaru). (A)

1386 Bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis*

Gatunek w obszarze: odnaleziono gatunek na 6 stanowiskach; gdzie występują pojedyncze osobniki.

Łącznie stwierdzono 21 puszek, oraz 2 zdegenerowane i 2 sety.

Ranga obszaru: W całych Karpatach znanych jest ok. 180-ponad 200 stanowisk tego gatunku, z czego ponad połowa zlokalizowana jest w Górach Słonnych. Stanowisko w MPN stanowi łącznik pomiędzy stanowiskami z Karpat wschodnich i Pieninami, gdzie znajdują się stosunkowo liczne populacje tego gatunku.

Stan ochrony: Gatunek ma korzystne warunki siedliskowe w obszarze Ostoja Magurska i dostępny duży areal potencjalnego siedliska. Znana jest na razie mała populacja, ale możliwe jest odnalezienie kolejnych

stanowisk gatunku. Siedlisko wykazuje cechy odpowiednie dla tego mchu, brak istotnych zagrożeń, zwłaszcza antropogenicznych, na stanowiskach. Jedynie na stanowiskach przy Przełęczy Hałbowskiej, stokach Mareszki i Uherca zagrożeniem może stanowić gwałtowne wezbrania wód potoków.

Dane z Pienin wskazują na silne, coroczne fluktuacje liczebności, co wynika także z biologii gatunku (roślina jednoroczna). Perspektywy ochrony tego gatunku, mimo małej populacji ocenia się jako dobre: na FV – stan właściwy.

Zagrożenia: Aktualnie nie stwierdzono zagrożeń antropogenicznych ani naturalnych na stanowisku.

Potencjalnie – możliwe zagrożenie w przypadku prac leśnych wykonywanych na stanowiskach bezlista (np. usunięcie drewna na którym rośnie) lub w ich pobliżu (zmiana warunków świetlnych) i wspomniane już, gwałtowne wezbrania wód potoków.

Oceny:

Populacja w MPN stanowi ok. 2% populacji krajowej (C) wg. danych z raportu dla KE 2013 (prawdopodobnie populacja krajowa jest większa – duże trudności z inwentaryzacją gatunku)

Stan zachowania: B (por. punkty: stan ochrony i zagrożenia; ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodą GIOŚ – U1)

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach (C)

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu, jak na razie nielicznej populacji (por. punkt Ranga obszaru). (C)

Gatunki zwierząt:

Kod gatunku: 1303

Nazwa gatunku: Podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros*

Charakterystyka: Jeden z dwóch przedstawicieli w Polsce rodziny podkowcowatych.

Rozmnażanie:

Gody podkowca przypadają na jesień odbywają się w kwaterach przejściowych i hibernakulach. Owulacja i zapłodnienie następuje w marcu-kwietniu. Wiosną samice grupują się tworząc tzw. kolonie rozrodcze, które zlokalizowane są najczęściej na strychach budynków. Wielkość kolonii jest różna od kilkudziesięciu do ponad 500 samic. Samica rodzi raz do roku (najczęściej w czerwcu) jedno całkowicie ślepe, nagie, nietotne młode. Po 6-7 tygodniach młode uzyskują samodzielność, po roku dojrzałość płciową.

Aktywność

Zwierzę aktywne nocą, w odpowiednich warunkach poluje całą noc. W okresie niesprzyjających warunków popada w stan przejściowego odrętwienia. Zimą spędza w stanie odrętwienia zimowego zwanego hibernacją, która trwa od października do kwietnia. Gatunek ciepłolubny w okresie hibernacji preferuje obiekty o stabilnych warunkach klimatycznych i temperaturze 6-9°C. W przestrzeni orientują się przy użyciu echolokacji, zasięg sonaru niewielki – do kilku, kilkunastu metrów. Jest gatunkiem osiadłym (najdłuższy notowany w Polsce przelot to 146 km).

Sposób odżywiania

Gatunek leśny, żerujący głównie w lasach i zadrzewieniach. Poluje wewnątrz lasu, na jego obrzeżach, w lukach drzewostanu, na ścieżkach leśnych ale i na terenach zakrzewionych. Większość swoich ofiar łowi w trakcie lotu. Podstawą diety tego nietoperza są muchówki, motyle, siatkoskrzydłe. Ofiary przenosi do kryjówek nocnych i tam je zjada.

Ogólny stan zachowania gatunku (region alpejski): U1

Ranga w Obszarze Ostoja Magurska: Według standardowego formularza danych ocena ogólna: B (przed weryfikacją C)

Stan zachowania stanowisk i siedlisk gatunku w obszarze: U2 (zimowisko)

Kluczowym stanowiskiem tego gatunku w ostoi jest Jaskinia Mroczna. Zimuje tu do 190 osobników tego gatunku. To największe zimowisko podkowca małego w Beskidzie Niskim i jedno z ważniejszych miejsc rojenia tego gatunku w tym regionie. Pojedyncze osobniki tego gatunku obserwowane były w okresie hibernacji także w opuszczonych piwnicach i sztolniach obszaru. W okresie letnim duża część terenów leśnych ostoi wykorzystywana jest przez podkowca małego jako żerowiska (trudno oszacować wielkość tego obszaru).

Zagrożenia:

Aktualnym podstawowym zagrożeniem dla populacji podkowca małego w Ostoi Magurskiej, jest pogorszenie się warunków hibernacji nietoperza w Jaskini Mrocznej. Uszkodzenie kraty umożliwia niekontrolowaną

penetrację obiektu w okresie zimowym.

Do potencjalnych zagrożeń, które mogą nastąpić w Ostoi Magurskiej odnoszące się do tego gatunku zalicza się:

zubożenie bazy pokarmowej (insektycydy),

utrata tras migracji na żerowisko (niszczenie liniowych elementów krajobrazu: alei, szpalerów drzew, zakrzewień, itp.),

kurczenie się i utrata żerowisk (wielkoobszarowe wylesienia, fragmentacja obszarów leśnych),

drapieżnictwo (lisy, kuny, koty),

wandalizm (celowe wybudzanie i uśmiercanie nietoperzy w zimowiskach).

Oceny:

Populacja w MPN licząca ok. 190 os. stanowi ponad 2% populacji krajowej (B) wg. danych z raportu dla KE 2013

Stan zachowania: B (por. punkty: stan ochrony i zagrożenia; ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ – U2 zimowisko)

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach (C)

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu populacji (por. punkt Ranga obszaru), choć jak na tak duży obszar, dostępność schronień jest niewielka, co limituje wielkość populacji. (B)

Kod gatunku: 1308

Nazwa gatunku: Mopek zachodni *Barbastella barbastellus*

Charakterystyka: Średniej wielkości nietoperz o ciemnym, niemal czarnym ubarwieniu futra

Rozmnażanie:

Gody odbywa późnym latem i wczesną jesienią. W wyniku kopulacji dochodzi do zaplemnienia samicy.

Zapłodnienie następuje wiosną po wybudzeniu się samic z hibernacji. Po opuszczeniu zimowisk samice tworzą kolonie rozrodcze. Młode rodzą się około połowy czerwca. Zgrupowania lęgowe rozpraszają się we wrześniu i październiku.

Aktywność

Zwierzę o aktywności nocnej. Hibernuje, wybierając stanowiska chłodne, o dobrej cyrkulacji powietrza z temperaturą od -1 do 6°C, toleruje spadki temperatury nawet do -9°C. Gatunek wykazuje duże przywiązanie do schronień zimowych, wrażliwy na niepokojenie w okresie hibernacji.

Sposób odżywiania

Gatunek związany głównie z lasami, poluje głównie na ich obszarach, w lukach drzewostanów, wzdłuż dróg i ścieżek leśnych. Ofiary łowi głównie w locie.

Ogólny stan zachowania gatunku (region alpejski): XX

Ranga w obszarze Ostoi Magurskiej: Według standardowego formularza danych ocena ogólna: B

Stan zachowania siedlisk gatunku w obszarze: FV (stanowiska letnie)

Mopek występuje na terenie Ostoi Magurskiej stale, jednak nielicznie. Potwierdzono rozród gatunku. Zimuje.

Zagrożenia:

Aktualnym podstawowym zagrożeniem dla populacji mopka zachodniego w Ostoi Magurskiej, jest ograniczanie liczby schronień letnich w związku z rozbiórką oraz remontami starych, drewnianych budynków, utrata lub pogorszenie się stanu żerowisk związane z ograniczeniem arealu terenów leśnych i ich fragmentacją oraz usuwanie obumierających, martwych, starych dziuplastych drzew.

Oceny:

Liczebność populacji na terenie Ostoi Magurskiej niemożliwa do oszacowania ze względu na niewielką liczbę stwierdzeń, gatunek nieliczny, liczebność <2% populacji krajowej (C) wg. danych z raportu dla KE 2013.

Stan zachowania: (B) (por. punkty: stan ochrony i zagrożenia; ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ – FV – schronienia letnie)

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu gatunku w Karpatach – ocena (C).

Ocena ogólna: Jeden z obszarów istotnych dla zachowania gatunku w regionie alpejskim (por. punkt Ranga obszaru). Na podstawie aktualnych danych potwierdzono regularne, nieliczne występowanie gatunku w obszarze w okresie letnim (rozród) i zimowym – ocena (B).

W obszarze stwierdzono rozród i zimowanie mopka, odłowiono karmiące samice. W trakcie nasłuchów detektorowych na punktach kontrolnych i transektach odnotowano sygnały echolokacyjne.

Kod gatunku: 1321

Nazwa gatunku: Nocek orzęsiony *Myotis emarginatus*

Rozmnażanie

Gody rozpoczynają się jesienią i są kontynuowane w trakcie zimowania. Zwyczaje godowe, sposób kojarzenia partnerów - nieznane. Kopulacja ma miejsce jesienią lub zimą, ale zapłodnienie przesunięte jest na wiosnę. Część samic osiąga dojrzałość płciową w pierwszym, część w drugim roku życia. Pod koniec kwietnia samice zaczynają się gromadzić i formować kolonie rozrodcze liczące 10-350 osobników. Kolonie zlokalizowane są na strychach budynków. Samce prowadzą samotniczy tryb życia. W połowie lub pod koniec czerwca lub początkiem lipca samice rodzą jedno młode. Młode są nagie, ślepe i nielotne. Po 4-5 tygodniach uzyskują zdolność lotu i rozpoczynają samodzielne żerowanie. Zarówno młode jak i dorosłe opuszczają kolonie rozrodcze w sierpniu czasem we wrześniu.

Aktywność

Zwierzę aktywne nocą, w odpowiednich warunkach poluje całą noc. W okresie niesprzyjających warunków popada w stan przejściowego odrętwienia (torpor). Zimą spędzają w stanie odrętwienia zimowego zwanego hibernacją, która trwa od października do kwietnia. Zimują pojedynczo, rzadko w niewielkich grupkach, najczęściej ukryte głęboko w szczelinach. Samice silnie przywiązane do miejsc rozrodu. Gatunek raczej osiadły, chociaż znane są przeloty na ponad 100 km.

Sposób odżywiania

Poluje w pobliżu drzew, krzewów, budynków gospodarczych. Ofiary łowi w powietrzu lub zbiera z powierzchni roślin i ścian budynków. Drapieżnik oportunistyczny. Postawą diety są muchówki, głównie o aktywności dziennej, motyle i pająki.

Stan zachowania

Ogólny stan zachowania gatunku w regionie: FV

Ranga w obszarze: według standardowego formularza danych ocena ogólna: B (po weryfikacji również B)

Stan zachowania stanowisk i siedlisk gatunku w obszarze: brak oceny

Nocek orzęsiony stwierdzony został w okresie aktywności letniej, rojenia i hibernacji, nie odnaleziono kolonii rozrodczej. Jej brak jest podyktowany brakiem w ostoi odpowiednich typów schronień tj. obszernych, ciepłych strychów. Jaskinia Mroczna jest miejscem rojenia i hibernacji tego gatunku. Tereny leśne ostoi są miejscem aktywności żerowiskowej.

Zagrożenia

Zaodstawowym zagrożeniem jest pogorszenie warunków siedliskowych w Jaskini Mrocznej.

Do potencjalnych zagrożeń, które mogą wystąpić należy zaliczyć:

pogorszenie tras dolotu nietoperzy (usunięcie zadrzewień w bezpośrednim otoczeniu Jaskini Mrocznej),
utrata żerowisk w obrębie ostoi (znacznie ograniczenie arealu terenów leśnych ostoi i jego istotna fragmentacja),

drapieżnictwo (lisy, kuny, koty),

wandalizm (celowe wybudzanie i uśmiercanie nietoperzy).

Oceny:

Populacja: w MPN stwierdzano pojedyncze osobniki w okresie aktywności letniej – co może stanowić jedynie ułamek procenta populacji krajowej (C)

Stan zachowania: słaba dostępność odpowiednich siedlisk rozrodczych, ograniczona liczba innych schronień, oraz niewielka populacja (na podstawie monitoringu stanowisk metodą GIOŚ – brak oceny – brak wystarczających danych) – ocena (B)

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach (C)

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu populacji (por. punkt Ranga obszaru), choć jak na tak duży obszar, dostępność schronień jest niewielka, co limituje wielkość populacji. (B)

Kod gatunku: 1323

Nazwa gatunku: Nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii*

Rozmnażanie

Gody odbywają się od jesieni do wiosny w tym także w miejscach zimowania. Zwyczaje godowe i sposób kojarzenia partnerów dotychczas nie zostały poznane. Końcem kwietnia początkiem maja samice gromadzą się w koloniach rozrodczych. Kolonie rozrodcze formowane są zarówno przez ciężarne i nierozmnażające

Samice blisko ze sobą spokrewnione. Jedna kolonia w ciągu sezonu potrafi wykorzystywać do 50 schronień (głównie dziuple drzew). Rodzą jedno młode w okresie od połowy czerwca do połowy lipca. Młode są ślepe, nagie i nietotne. Szybko osiągają samodzielność i wygląd osobników dorosłych, do lotu zdolne są już z początkiem sierpnia. Czas osiągnięcia dojrzałości płciowej nieznany.

Aktywność

Zwierzę aktywne nocą przy odpowiednich warunkach poluje całą noc, robiąc krótkie przerwy i odpoczywając w dziuplach drzew. W niesprzyjających warunkach popadają w stan odrętwienia zwanego torporem, a w okresie zimowym w stan hibernacji. Sen zimowy trwa od października do marca-kwietnia. Hibernują osobno lub tworzą niewielkie skupienia.

Sposób odżywiania

Poluje w lasach, pokarm zbierając z powierzchni roślinności, gruntu lub w locie. Wśród ofiar przeważają muchówki głównie Tipulidae i dzienne Brachycera ponadto chrząszcze, motyle, kosarze i pająki.

Stan zachowania

Ogólny stan zachowania gatunku w regionie kontynentalnym: nie był dotychczas oceniany

Ranga w obszarze: według standardowego formularza danych ocena ogólna B (po weryfikacji również B)

Stan zachowania stanowisk i siedlisk gatunku w obszarze: FV

Nocek Bechsteina w Ostoi Magurskiej stwierdzony został w okresie letnim, w trakcie żerowania. Jest także jednym z częściej odławianych nietoperzy w trakcie rojenia. Tylko raz zimą 1994 roku obserwowano jego hibernację w Jaskini Mroczej. Teren leśny ostoi wykorzystuje jako miejsca żerowania i miejsca formowania kolonii rozrodczych (dziuple drzew).

Zagrożenia

Nocek Bechsteina jest nietoperzem typowo leśnym, szczególnie związanym z dojrzałymi drzewostanami liściastymi. Do potencjalnych zagrożeń, które mogą wystąpić można zaliczyć:

chemiczne metody zwalczania tzw. szkodników leśnych (insektycydy),

utrata lub pogorszenie stanu żerowisk (znacznie ograniczenie arealu terenów leśnych i ich fragmentacja),

usuwanie obumierających, martwych, starych dziuplastych drzew (utrata potencjalnych schronień letnich),

pogorszenie tras dolotu nietoperzy do miejsca rojenia (utrata zadrzewień w bezpośrednim otoczeniu Jaskini Mroczej),

drapieżnictwo (lisy, kuny, koty),

wandalizm (celowe wybudzanie i uśmiercanie nietoperzy w zimowiskach).

Oceny:

Populacja: w MPN nie została określona liczebność; mimo, jest jednym z częściej odławianych nietoperzy, ze względu na podobne dane z innych obszarów, prawdopodobnie nie przekracza 2% populacji krajowej (C)

Stan zachowania: (por. punkty: stan ochrony i zagrożenia; ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ – FV) – (B).

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach (C)

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu populacji (por. punkt Ranga obszaru), choć jak na tak duży obszar, dostępność schronień jest niewielka, co limituje wielkość populacji (B).

Kod gatunku 1324

Nazwa: Nocek duży *Myotis myotis*

Charakterystyka

Rozmnażanie

Gody odbywają się jesienią na strychach budynków, w dziuplach, skrzynkach i w podziemiach. Końcem kwietnia początkiem maja samice gromadzą się w koloniach rozrodczych. Kolonie rozrodcze liczące najczęściej od kilkudziesięciu do dwustu osobników formowane są przede wszystkim na strychach budynków. Rodzą jedno młode w okresie od połowy czerwca do połowy lipca. Młode są ślepe, nagie i nietotne. Szybko po 6-8 tygodniach osiągają samodzielność i wygląd osobników dorosłych.

Aktywność

To największy przedstawiciel rodzaju *Myotis* nocek i jednocześnie największy nietoperz regularnie występujący w Polsce.

Zwierzę aktywne nocą na łowy wylatuje po zmroku przy odpowiednich warunkach mogą polować całą noc. W niesprzyjających warunkach popadają w stan odrętwienia (torpor), a w okresie zimowym w stan hibernacji.

Gatunek ciepłolubny, w okresie hibernacji preferuje temperatury w zakresie 7-120C (choć może hibernować w niższych temperaturach) i wysoką wilgotność powietrza 85-100%. Sen zimowy trwa od października do marca-kwietnia. Hibernują osobno lub tworzą skupienia. W przestrzeni orientują się przy użyciu echolokacji, zasięg sonaru niewielki – do ok. 30-40 m. Jest gatunkiem wykonującym średniodystansowe wędrówki między miejscami letniego i zimowego pobytu. Najdłuższy przelot osobnika obrączkowanego w Polsce to 253 km.

Sposób odżywiania

Poluje przede wszystkim w lasach, choć mogą polować również na terenach otwartych, pokarm zbierając przede wszystkim z podłoża z gruntu lub czasami w locie. Poluje przede wszystkim na chrząszcze, w tym najczęściej na przedstawicieli rodziny biegaczowatych Carabidae.

Nietoperze te mogą przelatywać z kolonii rozrodczych na żerowiska na odległość o 15 km, a w razie potrzeby nawet do około 25 km. Zwykle jednak (zwłaszcza samice w okresie karmienia młodych) wolą polować w odległości mniejszej - do 10 km od kolonii. Podczas jednej nocy mogą odwiedzać kilka oddalonych od siebie miejsc żerowania.

Ogólny stan zachowania gatunku w regionie biogeograficznym alpejskim: FV

Ranga w obszarze: Według standardowego formularza danych ocena ogólna: B; (po weryfikacji również B)

Stan zachowania stanowisk i siedlisk gatunku w obszarze: U2

Ostoja Magurska jest miejscem żerowania noka dużego, tu znajduje się także zimowisko tego gatunku – Jaskinia Mroczna. Zimą 2014 roku w obiekcie tym hibernowało 6 osobników tego gatunku. W obrębie ostoi brak kolonii rozrodczej, są one usytuowane w sąsiedztwie ostoi (Skalnik, Małastów).

Zagrożenia

Podstawowym zagrożeniem jest pogorszenie warunków siedliskowych w Jaskini Mrocznej.

Do potencjalnych zagrożeń, które mogą wystąpić należy zaliczyć:

pogorszenie tras dolotu nietoperzy do miejsca rojenia i hibernacji (utrata zadrzewień w bezpośrednim otoczeniu Jaskini Mrocznej),

utrata żerowisk w obrębie ostoi (znacznie ograniczenie arealu terenów leśnych ostoi i ich fragmentacja),

drapieżnictwo (lisy, kuny, koty),

wandalizm (celowe wybudzanie i uśmiercanie nietoperzy).

Oceny:

Liczebność zimującej populacji na terenie Ostoi Magurskiej została określona na 4-14 osobników, wyniki badań pochodzą z lat 2005-2014. W okresie prac nad planem ochrony, w latach 2012-2014 liczebność zimujących nietoperzy wynosiła 6-8 osobników. Liczebność w obszarze nie przekracza 2% populacji krajowej (C).

Stan zachowania: W obrębie ostoi brak kolonii rozrodczej, są one usytuowane w sąsiedztwie ostoi (Skalnik, Małastów). Ostoja Magurska jest miejscem żerowania noka dużego, tu znajduje się także zimowisko tego gatunku – Jaskinia Mroczna (por. punkty: stan ochrony i zagrożenia; ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodą GIOŚ – U2) ocena: (B).

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach (C).

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu populacji (por. punkt Ranga obszaru), choć jak na tak duży obszar, dostępność schronień jest niewielka, co limituje wielkość populacji (B).

Kod gatunku: 1337

Nazwa gatunku: Bóbr europejski *Castor fiber*

Charakterystyka gatunku: Bóbr jest ziemnowodnym ssakiem z rodziny bobrowatych, największym europejskim gryzoniem. Związany jest przede wszystkim z dużymi rzekami, zalewami i jeziorami o względnie stałym poziomie wody. Przyjmuje się, że optymalnym środowiskiem są dla niego naturalne, kręte ciek wodne, mające powyżej 10 m szerokości, głębokość 2-4 m, o niewielkim tempie przepływu wody i niewielkim stopniu nachylenia. Chętnie zasiedla też tereny bagienne, torfowiska, obniżenia terenu (szczególnie gdy ma tam do dyspozycji osikę i wierzbę), ale również strumienie i inne niewielkie ciek umożliwiające mu spiętrzanie wody. Bóbr jest roślinożercą. Bez trudu przegryza gałęzie grubości kilku centymetrów i obala drzewa o średnicy ok. 70 cm. Poza liśćmi, gałęziami i korą drzew liściastych bobry zjadają korzenie, kłoczą i liście roślin wodnych i lądowych. Ogryzione pędy i gałęzie są wykorzystywane do budowy żeremii. Bobry magazynują pokarm na zimę. Zdolność ścinania drzew przez bobry jest wyjątkowa w świecie zwierząt. Pozwala im ona na budowanie z drewna i błota domków (żeremii) otoczonych otwartą wodą oraz na

wznoszenie wodoszczelnych tam nawet na szybko płynących strumieniach. Schronieniami bobrów są nory i wspomniane już żeremia.

Bóbr europejski zaniknął na Podkarpaciu około XVI wieku. Pierwsze reintrodukcje kilkunastu osobników przeprowadzono w latach 1980. Druga większa akcja reintrodukcji (w sumie ok. 150 osobników) była prowadzona od roku 1992 do 2003. Bobry wsiedlano w górnych odcinkach rzek. Ze względu na ich górski charakter (gwałtowne przybory wody, kamieniste brzegi, szybki nurt) nie jest to środowisko najodpowiedniejsze dla bobrów, dlatego introdukowane bobry często migrowały w dół rzek. Jednak część stanowisk z pierwotnych zasiedleń jest czynna. Najwyżej położone stanowiska w Beskidzie Niskim sięgają 700 m n.p.m. Generalnie bóbr w górach i na pogórzu dobrze sobie radzi z mniej korzystnymi niż na nizinach warunkami środowiska (gwałtowne spływy wody, długa zima) i można uznać, że program restytucji bobra zakończył się sukcesem. Są oznaki, że kolejne pokolenia bobrów urodzonych w górach wykształciły adaptacje do górskich warunków, m.in. przenoszą się na mniejsze ciekі – łatwe do „opanowania”, budując serie kilku, kilkunastu tam odpornych na napór wody.

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000: FV

Stan zachowania w obszarze: Na terenie Beskidu Niskiego w latach 1980 i 1981 wysiedlono kilka par bobrów w dopływach Wisłoki – na potokach Zawoja, Ryjak i Świerzówka. W latach 1998-2000 na terenie Parku funkcjonowało 7 koloni bobrów (dwie na potoku Ryjak, po jednej na potoku Zawoja, na Wisłoce w pobliżu Krempnej, na Wiszni, w Myscowej w dolinie Wisłoki oraz na potoku Kłopotnica) (Jamroz, Górecki 2009: 222).

W roku 2007 zinwentaryzowano 11 stanowisk tego gatunku, w czego 6 zlokalizowano na ciekach wodnych, a 5 na zbiornikach. Nowe stanowiska powstały m.in. na potoku Krempna w okolicy Żydowskiego, w Zimnej Wodzie i Hucianka (Ciachania), w starorzeczu Wisłoki oraz na zbiornikach wodnych powstałych po zalaniu miejsc wydobywania żwiru (tamże: 223).

Podczas badań terenowych w 2010 roku zinwentaryzowano 13 stanowisk tego gatunku w granicach Parku. Wszystkie stanowiska zlokalizowane były w jego południowej części (Wicher 2012: 13).

Inwentaryzację bobra europejskiego na terenie Magurskiego Parku Narodowego przeprowadzono w październiku 2013 roku w ramach prac nad Operatem Ochrony Fauny Magurskiego Parku Narodowego oraz Planem Ochrony dla obszaru Natura 2000 Ostoja Magurska. Zinwentaryzowano 6 stanowisk tego gatunku. Wg wstępnej metodyki monitoringu GIOŚ w roku 2013 przeprowadzona została ocena stanu zachowania gatunku w obszarze Natura 2000 Ostoja Magurska. Ocena poszczególnych parametrów była następująca: populacja – FV, siedlisko - U1, perspektywy – FV. Ocenę ogólną określono jako właściwą - FV (mimo siedliska suboptymalnego). Nie odnotowano aktualnych zagrożeń (Zając 2013).

Zagrożenia: Potencjalnie optymalne siedliska bobrów (3150, 3240, 3270, 91E0) ulegają zmniejszeniu z uwagi na presję na zabudowę przy ciekach wodnych, regulację stosunków wodnych oraz zintensyfikowane odkraczanie terenów nadwodnych przez właścicieli gruntów rolnych w celu otrzymania subwencji unijnych. Nie obserwuje się takich działań na terenie Ostoi.

Oceny:

Populacja: w MPN została określona liczebność bobra przynajmniej na 13 rodzin; nie przekracza więc 2% populacji krajowej (C).

Stan zachowania: W obrębie ostoi są dobre warunki siedliskowe (U1), populacja rośnie (FV) (por. punkty: stan ochrony i zagrożenia; ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ – FV) ocena: (A).

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach, choć na skraju zasięgu wysokościowego (B)

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu populacji szybko zasiedlany (por. punkt Ranga obszaru), choć ze względu na wysokość n.p.m i wielkość cieków oceniony został na ocenę (B).

Kod gatunku: 1352

Nazwa gatunku: Wilk Canis lupus

Charakterystyka gatunku: W warunkach polskich wielkość watahy wynosi od 2 do 10, najczęściej 4–5 osobników. Wielkość terytorium jednej watahy wilczej wynosi ok. 150–300 km² (najczęściej 250 km²) i

zależy od zagęszczenia ofiar (Okarma i in. 1998, Śmietana 2000, Jędrzejewski i in. 2007). Terytoria sąsiadujących ze sobą watah zwykle w małym stopniu nakładają się na siebie. Zagęszczenie populacji wilka w Polsce waha się od 1,5 do 4 osobników/100 km² (Jędrzejewski i in. 2010). Średnia długość dobowej wędrówki watahy wynosi ok. 23 km. Wilki mogą jednak przebiec ponad 60 km w ciągu doby. Nie zawsze cała wataha przebywa lub wędruje razem. Zasięg dyspersji (migracji) młodych wilków waha się od kilku do kilkudziesięciu kilometrów, może jednak dochodzić do kilkuset kilometrów (Jędrzejewski i in. 2010). Podstawowy pokarm wilków stanowią dzikie ssaki kopytne, w Polsce najczęściej jelenie. Inne gatunki (dziki, sarny, łosie) są zabijane przez wilki zwykle rzadziej, niż to wynika z ich udziału w zespole ssaków kopytnych. Uzupełniającym pokarmem są zające, bobry oraz padlina. W warunkach mozaiki lasów i pastwisk wilki zabijają też zwierzęta hodowlane, szczególnie owce, krowy, i kozy (Jędrzejewski i in. 2010). Wilk w Polsce występuje przede wszystkim w lasach (lasy liściaste, mieszane i iglaste) oraz na terenach bagiennych. Analizy przeprowadzone na podstawie danych zebranych w ramach programu Ogólnopolskiej inwentaryzacji wilka i rysia w nadleśnictwach i parkach narodowych (program prowadzony przez Instytut Biologii Ssaków PAN, dawniej Zakład Badania Ssaków PAN) wykazały, iż wilki wybierają obszary charakteryzujące się wysoką lesistością (powyżej 40%) oraz niskim stopniem fragmentacji kompleksów leśnych. Preferują tereny o wysokiej dostępności bazy pokarmowej (przynajmniej 50 kg biomasy dzikich ssaków kopytnych na 1 km² powierzchni), natomiast unikają miejsc przeludnionych, o wysokim zagęszczeniu infrastruktury przemysłowej i drogowej (powyżej 0,2 km dróg krajowych i wojewódzkich na 1 km² powierzchni) (Jędrzejewski i in. 2008, 2012).

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000: w rejonie kontynentalnym U1, w alpejskim FV
Stan zachowania w obszarze: FV

Zagrożenia:

Fragmentacja siedlisk poprzez zwiększający się wpływ działalności ludzkiej na siedliska wilków.

Fragmentacja siedlisk poprzez rozwój infrastruktury transportowej

Fragmentacja siedlisk poprzez rozwój infrastruktury turystycznej (zwłaszcza narciarskiej)

Zmiana nastawienia do gatunku na skutek szkód powodowanych przez wilki

Odstrzał, kłusownictwo lub przypadkowe zabicie wilków

Oceny:

Populacja: w MPN została określona liczebność wilka na 14 os.; przekracza więc 2% populacji krajowej (B).

Stan zachowania: W obrębie ostoi są dobre warunki siedliskowe- brak presji ludzkiej, baza żerowiskowa (FV), populacja o zagęszczeniu 0,5 watachy na 100 km² i rośnie (FV) (por. punkty: stan ochrony i zagrożenia; ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodą GIOŚ – FV) ocena: (A).

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach (C)

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu populacji, stanowiący istotny fragment arealu tego gatunku, funkcjonalnie połączony z terytorium Słowacji oraz pozostałymi obszarami we wschodnich Karpatach (por. punkt Ranga obszaru), oceniony został na ocenę (A).

Kod gatunku: 1354

Nazwa gatunku: Niedźwiedź brunatny *Ursus arctos*

Charakterystyka gatunku:

Niedźwiedź brunatny (*Ursus arctos*) jest największym spośród dużych drapieżników występujących w Polsce. Prowadzi samotniczy tryb życia (z wyjątkiem samic prowadzących młode), struktura socjalna jest słabo wykształcona.

Niedźwiedzie brunatne są wszystkożerne. Skład ich diety zmienia się sezonowo zależnie od dostępności pokarmu i pory roku i może obejmować zarówno padlinę, jak i komponenty roślinne, owoce czy nasiona drzew i krzewów leśnych. W niektórych regionach pokarm pochodzenia antropogenicznego (np. karma dla zwierzyny łownej, owoce z sadów) stanowi główny składnik niedźwiedziej diety.

W cyklu rocznym niedźwiedzi wyróżnia się cztery stany fizjologiczne: sen zimowy, hipofagia, normalna aktywność i hyperfagia. Ciężarne samice najwcześniej zakładają gawry i opuszczają je jako ostatnie. Dorosłe samce jako ostatnie zapadają w sen zimowy i najwcześniej opuszczają gawry. Do połowy maja samice z młodymi pozostają stosunkowo blisko miejsca gawrowania (5-10 km). Chociaż niedźwiedzie wykazują wysoki stopień przywiązania do rejonów gawrowania, tylko wyjątkowo ponownie korzystają z tej samej

gawry.

Niedźwiedzie mają ogromne wymagania przestrzenne, przez co gatunek ten jest bardzo wrażliwy na utratę i fragmentację siedlisk, a z uwagi na cykl życiowy i niskie tempo reprodukcji jest szczególnie wrażliwy na zakłócenia powodowane przez działalność ludzką, szczególnie zimą. Obszary zajmowane przez niedźwiedzie powinny obfitować w preferowany przez nie pokarm, ale także dawać możliwość ukrycia się.

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000: w rejonie w alpejskim U1

Stan zachowania w obszarze: Ostoje Natury 2000 PLH180014 Ostoja Jaślicka oraz PLH180001 Ostoja Magurska łączą się w jeden obszar Beskidu Niskiego, który stanowi połączenie między dwoma izolowanymi ponad 100 lat populacjami niedźwiedzi w Karpatach. Połączenie populacji wschodnio- i zachodniokarpackiej nastąpiło po roku 1980 i do dziś liczebność na tym terenie jest niska.

Wg monitoringu przeprowadzonego w 2008 roku stan zachowania siedlisk na terenie Ostoi Magurskiej oceniono jako właściwy (FV), stan zachowania populacji oceniono jako zły (U2), a perspektywy ochrony jako właściwe (FV). Ocenę ogólną oceniono jako złą (U2) (Jakubiec 2008).

W ramach prac nad Planem Ochrony przeprowadzono 10,765 km tropień niedźwiedzi (z tropem / pod trop) w okresie wiosennej aktywności (2013-03-26 do 2013-04-08). Tropienia dotyczyły dwóch osobników (dorosłego oraz młodocianego) w większości na obszarach położonych poza granicami MPN (Ostoi Magurskiej), jednak w bezpośredniej bliskości granic obszarów. Osobnika dorosłego tropiono w rejonie nieistniejącej wsi Lipna (stwierdzenia w kierunku zachodnim od obwodu Rozstajne), pojawiał się on również w obwodach ochronnych MPN Rozstajne i Grab. Tropy tego osobnika oraz drugiego (młodocianego) odnaleziono na południe od obwodu Polany na obszarze przygranicznym Słowacji.

Zagrożenia:

Fragmentacja siedlisk poprzez zwiększający się wpływ działalności ludzkiej na siedliska niedźwiedzi.

Fragmentacja siedlisk poprzez rozwój infrastruktury transportowej

Fragmentacja siedlisk poprzez rozwój infrastruktury turystycznej (zwłaszcza narciarskiej)

Przyzwyczajanie się niedźwiedzi do kontaktów z ludźmi i warunkowania pokarmem antropogenicznym

Zmiana nastawienia do gatunku na skutek szkód powodowanych przez niedźwiedzie

Odstrzał, kłusownictwo lub przypadkowe zabicie niedźwiedzi

Oceny:

Populacja: w MPN została określona liczebność na 1-2 os. - ocena U1/U2; i nie przekracza 2% populacji krajowej (C).

Stan zachowania: W obrębie ostoi są dobre warunki siedliskowe - brak presji ludzkiej na części areалу, duża lesistość, małe zagęszczenie dróg, niskie natężenie turystyki (FV), ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ) ocena: (B).

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach (C)

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu populacji, stanowiący fragment areálu tego gatunku, funkcjonalnie połączony z terytorium Słowacji oraz pozostałymi obszarami we wschodnich Karpatach, nie stanowiący jednak istotnego centrum występowania gatunku (ważny głównie jako korytarz migracyjny) (por. punkt Ranga obszaru), oceniony został na ocenę (C).

Kod gatunku: 1355

Nazwa gatunku: Wydra *Lutra lutra*

Charakterystyka gatunku: Wydra jest drapieżnym ssakiem z rodziny łasicowatych (Mustelidae) przystosowanym do ziemnowodnego trybu życia. Może zasiedlać praktycznie wszystkie środowiska wód płynących i stojących (jeziora, stawy hodowlane). Związana głównie z zasobnymi w ryby rzekami, preferuje rzeki śródlądne z zarośniętymi brzegami.

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000:

Stan zachowania w obszarze: Na terenie Magurskiego Parku Narodowego wydra występuje na wszystkich ciekach wodnych, a na 50 % ich długości tropy i odchody spotykane są regularnie (Jamroz, Górecki 2009). Wg wstępnej metodyki monitoringu GIOŚ w roku 2013 przeprowadzona została ocena stanu zachowania gatunku w obszarze Natura 2000 Ostoja Magurska. Ocena poszczególnych parametrów była następująca:

populacja – FV, siedlisko - FV, perspektywy ochrony – FV. Ocenę ogólną określono jako właściwą - FV (Zając 2013).

Zagrożenia:

Do zagrożeń istniejących spotykane dzikie wysypiska śmieci nad potokiem Krempna, drapieżnictwo psów (niewielki wpływ). Do zagrożeń potencjalnych na terenie Ostoi Magurskiej należą: regulacja rzek i potoków, ryzyko kolizji z pojazdami mechanicznymi, potencjalne wycinka drzew i krzewów wzdłuż cieków, w bezpośrednim sąsiedztwie Parku znajdują się stawy hodowlane – możliwość konfliktu, zabudowa terenów przyległych do cieków wodnych, penetrowanie cieków przez ludzi, obecność psów, wypas zwierząt hodowlanych – zmniejszanie ilości potencjalnych siedlisk; zubożenie bazy pokarmowej (ryby) w wyniku braku sprawnej przepławki na zaporze w Krempnej oraz potencjalnej budowy zbiornika Kąty – Myscowa - przerwanie ciągłości siedliska.

Oceny:

Populacja: w MPN została określona liczebność kilkunastu os., zajmujących ponad 50% dostępnych siedlisk - ocena wg metodyki GIOŚ - FV; ale nie przekracza 2% populacji krajowej (C).

Stan zachowania: W obrębie ostoi są dobre warunki siedliskowe, naturalność siedlisk nadrzecznych, brak presji ludzkiej na części arealu (FV), ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ – FV; ocena: (B).

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach (C)

Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu populacji (por. punkt Ranga obszaru), choć ze względu na wysokość npm i wielkość cieków oceniony został na ocenę (B).

Kod gatunku: 1361

Nazwa gatunku: Ryś europejski *Lynx lynx*

Charakterystyka gatunku: Ryś euroazjatycki *Lynx lynx* jest ssakiem drapieżnym i największym przedstawicielem rodziny kotowatych Felidae w Europie. Przeciętna długość dorosłych osobników (samców i samic) wynosi 70–130 cm, a masa ciała waha się w granicach 13–36 kg. Najczęściej notowana masa ciała dorosłych samic to ok. 17 kg, a samców ok. 21 kg. Cechami wyróżniającymi rysia spośród innych kotowatych jest krótki ogon (nie przekracza 20% długości ciała), tępo zakończony, z charakterystycznym czarnym końcem oraz trójkątne, szerokie u podstawy uszy, zakończone charakterystycznymi pędzelkami sztywnych czarnych włosów (4–5 cm).

W ciągu doby rysie przechodzą średnio ok. 7 km (maksymalnie ponad 20 km). Aktywne są głównie w nocy.

Zasięg dyspersji (migracji) młodych osobników wynosi od kilku do 130 km. Część młodych (najczęściej samice) osiedla się w sąsiedztwie terytorium matki. Również dorosłe rysie mogą podejmować dalekie migracje, nawet powyżej 100km (Jędrzejewski i in. 2010, Schmidt 2011).

W Polsce ryś występuje wyłącznie na terenach leśnych, w rozległych drzewostanach liściastych, mieszanych i iglastych, tak w górach, jak i na nizinach. Najczęściej jest stwierdzany w trudno dostępnych, różnogatunkowych fragmentach lasu. W górach preferuje starodrzewia z wychodniami skalnymi lub gęste młodniki (Jędrzejewski i in. 2010, Schmidt 2011). Rysie preferują tereny o wysokiej dostępności bazy pokarmowej (przynajmniej 50 kg biomasy jelenia i sarny na 1 km² powierzchni), natomiast unikają terenów silnie zurbanizowanych, tj. przeludnionych, o gęstej sieci infrastruktury przemysłowej i drogowej (powyżej 0,2 km dróg krajowych i wojewódzkich na 1 km² powierzchni).

Podstawowym pokarmem rysia są dzikie ssaki kopytne, przede wszystkim sarna (ok. 60–70% wszystkich ofiar) i jelen (20–30%). Drobne zwierzęta (zające, gryzonie, ptaki) mają niewielki udział w ich pokarmie (Jędrzejewski i in. 2010, Schmidt 2011). Badania w Puszczy Białowieskiej wykazały, że jeden ryś zabija średnio około 4 saren i 1 jelenia miesięcznie (około 66 sztuk ssaków kopytnych rocznie). Całkowite drapieżnictwo populacji rysia (liczba zabijanych przez nie ofiar) stanowi średnio 26% populacji sarny i 10% populacji jelenia (Okarma i in. 1997). W odniesieniu do rocznego przyrostu populacji saren i jeleni rysie obniżają go odpowiednio o 64 i 33%. Liczna populacja rysi może zatem istotnie ograniczać liczebność saren, a w nieco mniejszym stopniu wpływa na zagęszczenia jeleni. Z populacji jeleni rysie wybierają głównie osobniki młode i o słabej kondycji. Polując na sarny drapieżniki te nie wykazują preferencji w stosunku do osobników różnej płci, wieku ani kondycji fizycznej (Schmidt 2011).

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000: w rejonie kontynentalnym U1, w alpejskim U2

Stan zachowania w obszarze: Od 2000 roku obserwacje są prowadzone w ramach ogólnopolskiego programu inwentaryzacji rysia i wilka przez Instytut Badania Ssaków. Obserwacji dokonywano na rozległym obszarze, głównie w 2 miejscach na północy ostoi oraz w szerszym pasie południowym przy granicy państwa, gdzie obserwowany był regularnie. Najnowsze dane z obserwacji pozwalają stwierdzić, że na terenie ostoi bytują 4-5 osobników zajmujących terytoria znacznie wykraczające poza teren ostoi. Stan zachowania siedlisk na terenie Ostoi Magurskiej oceniono jako właściwy (FV), stan zachowania populacji oceniono jako niezadowolający (U1). Ogólnie stan zachowania oceniono jako niezadowolający (U1).

Zagrożenia:

Fragmentacja siedlisk poprzez zwiększający się wpływ działalności ludzkiej na siedliska rysia.

Fragmentacja siedlisk poprzez rozwój infrastruktury transportowej

Fragmentacja siedlisk poprzez rozwój infrastruktury turystycznej (zwłaszcza narciarskiej)

Kłusownictwo lub przypadkowe zabicie rysia

Oceny:

Populacja: w MPN została określona liczebność na 4-5 os (ocena wg. GIOŚ: U1) co oznacza, że przekracza 2% populacji krajowej, szacowanej na 180 do 200 os. wg. danych z raportu dla KE 2013. (B).

Stan zachowania: W obrębie ostoi są dobre warunki siedliskowe- brak presji ludzkiej na części areалу, duża lesistość, słaba fragmentacja, odpowiednia baza żerowiskowa, niskie natężenie turystyki (FV), ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodą GIOŚ) ocena: (B).

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach (C)

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu populacji, stanowiący fragment areálu tego gatunku, funkcjonalnie połączony z terytorium Słowacji oraz pozostałymi obszarami we wschodnich Karpatach, (por. punkt Ranga obszaru), oceniony został na ocenę (B).

Kod gatunku: 1166

Nazwa gatunku: Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*

Charakterystyka gatunku: Jest rozpowszechniona głównie na niżu, rzadziej w Karpatach. Rozmnaża się wiosną w płytkich zbiornikach wodnych, rzadziej w okresowych kałużach.

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000: Stan gatunku został w krajowym monitoringu oceniony jako nieznan XX (w regionie alpejskim) i niewłaściwy U1 w regionie kontynentalnym.

Stan zachowania w obszarze: Na terenie MPN stwierdzono ją w sześciu zbiornikach co czynią ją razem z traszką zwyczajną najrzadszymi płazami tego terenu. Na terenie MPN występuje duża dostępność siedlisk. Należy mieć jednak na uwadze, że w okresach suszy najmniejsze zbiorniki szybko wysychają i nie spełniają swojej rozrodczej funkcji. Mimo to lokalnie pewien sukces rozrodczy mogą zapewnić zbiorniki bardziej trwale wykopane przez człowieka.

Zagrożenia: Do najważniejszych zagrożeń należy wysychanie i zmiany jakości wód w niewielkich zbiornikach gdzie odbywa rozród. W mniejszym stopniu oddziałują na nią drogi – w szczególności asfaltowe.

Oceny:

Populacja: w MPN została odnaleziona na 6 stanowiskach (ocena wg. GIOŚ: U1); nie przekracza 2% populacji krajowej, szacowanej na 1167 pól atlasowych o pow. 10 x 10 km., wg. danych z raportu dla KE 2013. (C).

Stan zachowania: W obrębie ostoi są dobre warunki siedliskowe- brak presji ludzkiej na części areálu, wystarczająca liczba zbiorników i niewielkie odległości między nimi (FV), ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodą GIOŚ, ocena: (B).

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach (C)

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu populacji tego gatunku, stanowiący fragment areálu tego gatunku, oceniony został na ocenę (B).

Kod gatunku: 2001

Nazwa gatunku: Traszka karpacka *Triturus montandoni*

Charakterystyka gatunku: Jest endemitem Karpat. Nieliczne stanowiska znane są z Sudetów. Rozmnaża się wiosną w płytkich zbiornikach wodnych. Często okresowych kałużach.

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000: Stan siedliska został w krajowym monitoringu oceniony jako U1 i FV jednak ocen dokonano jedynie w dwóch ostojach Natura 2000.

Stan zachowania w obszarze: Na terenie Ostoi jest jednym z najliczniejszych płazów. Wykryto ją na 36 stanowiskach (zbiornikach rozrodczych). Większość stanowisk rozrodczych stanowiły koleiny i kałuże na drogach. Występuje również w większych zbiornikach jak stawy bobrowe pomiędzy Rozstajnem i Nieznajową. Ostoja Magurska charakteryzuje się licznymi siedliskami gatunku, które są dobrze zachowane (w szczególności lądowe). Jest też jedną z najlepiej poznanych pod kątem występowania traszki karpackiej. Zagrożenia: Do najważniejszych zagrożeń należy wysychanie i zmiany jakości wód w niewielkich zbiornikach gdzie odbywa rozród. W mniejszym stopniu oddziałują na nią drogi – w szczególności asfaltowe.

Oceny:

Populacja: w MPN została odnaleziona na 36 stanowiskach (ocena wg. GIOŚ: FV) co oznacza, że przekracza 2% populacji krajowej, szacowanej na 137 pól atlasowych o pow. 10 x 10 km., wg. danych z raportu dla KE 2013. (B).

Stan zachowania: W obrębie ostoi są dobre warunki siedliskowe- brak presji ludzkiej na części areалу, wystarczająca liczba zbiorników i niewielkie odległości między nimi (FV), ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ) ocena: (A).

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach (C)

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu mocnej populacji gatunku (jeden z najczęściej obserwowanych płazów), stanowiący fragment areálu tego gatunku, funkcjonalnie połączony z terytorium Słowacji oraz pozostałymi obszarami we wschodnich Karpatach, (por. punkt Ranga obszaru), oceniony został na ocenę (A).

Kod gatunku: 1193

Nazwa gatunku: Kumak górski *Bombina variegata*

Charakterystyka gatunku: Gatunek bezogonowego płaza, należącego do rodziny ropuszkowatych Discoglossidae, o charakterystycznym ubarwieniu brzusznej strony ciała. Żywi się głównie owadami lądowymi (drobne chrząszcze, pluskiwaki, błonkowki), pajakami, dżdżownicami, które łowi zarówno na lądzie jak i w wodzie. Dzięki toksycznej wydzielinie skóry nie mają wielu wrogów, są długowieczne. W Polsce występuje jedynie w górach. Głównie w Karpatach, a nieliczne stanowiska w Sudetach wymagają weryfikacji. Jest łatwy do wykrycia – zwykle wykrywany jako pierwszy ze względu na swoją ruchliwość oraz wydawanie odgłosów godowych. Również duże jaja składane w pakietach po kilkanaście - kilkadziesiąt sztuk są łatwe do zaobserwowania. Nie ma również większych problemów z zaobserwowaniem stosunkowo dużych i ruchliwych larw.

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000: Stan siedliska dotychczas w obszarze alpejskim oceniono jedynie w dwóch ostojach w regionie alpejskim (Ostoja Gorczańska i Ostoja Magurska) gdzie oceny wyniosły odpowiednio U1 i FV.

Stan zachowania w obszarze: Na terenie Ostoi stwierdzono go w 95 zbiornikach, przy czym rozród odnotowano 57 co czyni go najczęstszym płazem stwierdzonym podczas inwentaryzacji. Dorosłe kumaki stwierdzano również poza zbiornikami rozrodczymi. Były to głównie osobniki wędrujące wzdłuż rzek do miejsc rozrodu. Potencjalnie, każda choć trochę nasłoneczniona kałuża może być siedliskiem rozrodczym tego gatunku.

Zagrożenia: Do ważniejszych zagrożeń należy wysychanie zbiorników (zagrożenie naturalne) oraz zmiany jakości wód w niewielkich zbiornikach rozrodczych.

Oceny:

Populacja: w MPN została odnaleziona na 95 stanowiskach (ocena wg. GIOŚ: FV) co oznacza, że przekracza 2% populacji krajowej, szacowanej na 220 pól atlasowych o pow. 10 x 10 km., wg. danych z raportu dla KE 2013. (B).

Stan zachowania: W obrębie ostoi są dobre warunki siedliskowe- brak presji ludzkiej na części areálu, wystarczająca liczba zbiorników i niewielkie odległości między nimi (FV), ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ) ocena: (A).

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach (C)

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o zachowaniu mocnej populacji gatunku (najczęściej obserwowany płaz), stanowiący fragment areálu tego gatunku, funkcjonalnie połączony z terytorium Słowacji oraz pozostałymi obszarami we wschodnich Karpatach, (por. punkt Ranga obszaru),

oceniony został na ocenę (A).

Kod gatunku: 2503

Nazwa gatunku: Brzanka *Barbus peloponnesius* (carpathicus)

Charakterystyka gatunku:

Brzanka jest typową rybą rzeczną. Gatunek jest wrażliwy na zanieczyszczenia wody. Żyje w potokach i małych rzekach, średnio głębokich, o dnie kamienistym. Spadek koryt takich cieków wynosi od ok. 5 ‰ do 10 ‰. Preferowana przez brzankę prędkość prądu wody mieści się w zakresie od 0,5 do 1,0 m s⁻¹. W takich rzekach roślinności naczyniowej zwykle brak, a na dnie rozwijają się jedynie glony peryfitonowe. Narybek brzanki wymaga płycizn o wolniejszym przepływie, a osobniki starsze zajmują w korycie głębsze miejsca w nurcie. Odpowiednie siedliska brzanka znajduje w rzekach i potokach na obszarach górskich i podgórskich. Brzanka żywi się bezkręgowcami dennymi. Zjada głównie larwy owadów, które zdobywa żerując przy dnie. Dojrzewa w drugim lub trzecim roku życia. Brzanki przed tarłem podejmują wędrówki w poszukiwaniu odpowiednich tarlisk. Tarło odbywa się przy temperaturze 16-17,5 °C. Początek tarła przypada w maju lub czerwcu, a ponieważ samica składa ikrę w porcjach, tarło może przeciągać się do lipca. Samica na dnie drobnokamienistym składa ikrę, która jest później płytko zagrzebywana w dnie.

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000: Brzanka występuje w karpackich dopływach Wisły, Dunaju (Czarna Orawa) i Dniestru (Strwiąż). Przybliżoną północną granicę zasięgu wyznacza poziomica 200 m n.p.m. Brzankę stwierdzono także w Nidzie, Pilicy, Wolicy, Bystrzycy i Wierzycy, jednak te populacje są małe i izolowane. Brzanka w karpackich dopływach Wisły jest jeszcze dość liczna, ale w wielu zlewniach obserwuje się szybki spadek jej liczebności. Stan zachowania gatunku w obszarach Natura 2000 w Karpatach jest dobry.

Stan zachowania w obszarze: Stan zachowania gatunku w obszarze jest dobry. Udział brzanki w ogólnej liczebności złowionych ryb wyniósł 12,1 % i był to drugi pod względem liczebności gatunek w ichtiofaunie. W Wisłoce brzanka była, obok strzebli potokowej, gatunkiem dominującym, przekraczającym na wielu stanowiskach 20 % wszystkich złowionych ryb.

Zagrożenia:

Zagrożenia istniejące

- rozdzielenie populacji przez próg w Krempnej
- zaburzenie naturalnego reżimu hydrologicznego przez częste i duże wahania poziomu wody spowodowane pracą MEW w Krempnej
- niszczenie siedlisk i tarlisk poprzez pobór żwiru z koryta
- kłusownictwo
- zanieczyszczenia wód

Zagrożenia potencjalne

planowana budowa zbiornika zaporowego w Kątach - w przypadku jego utworzenia siedlisko w obrębie zbiornika ulegnie zniszczeniu, a populacja powyżej będzie silnie izolowana

modyfikacje przebiegu koryta

pojawienie się gatunków obcych dla ichtiofauny tego obszaru

Oceny:

Populacja: w MPN została odnaleziona na wielu stanowiskach, zagęszczenie występowania to maksymalnie 47,1 osob./100 m⁻² w Wisłoce w Krempnej (ocena wg. GIOŚ: U1); niemniej jej liczebność nie przekracza 2% populacji krajowej, szacowanej na ok. 1 400 tys os., wg. danych z raportu dla KE 2013. (C).

Stan zachowania: W obrębie ostoi są ogólnie dobre warunki siedliskowe choć na obniżenie oceny wpływa niewłaściwa jakość hydromorfologiczna cieków i zaburzenia w ciągłości cieku (próg w Krempnej) (U1) -, ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodą GIOŚ); ocena: (B).

Izolacja: stanowiska w MPN leżą w obrębie zasięgu w Karpatach (C)

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o utrzymaniu populacji gatunku w dorzeczu Wisłoki (por. punkt Ranga obszaru), oceniony został na ocenę (B).

Kod gatunku: 1014

Nazwa gatunku: Poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*

Charakterystyka gatunku: Ślimak lądowy, o rozmieszczeniu europejskim. Poczwarówka zwężona to gatunek wapniolubny, który w Polsce preferuje siedliska permanentnie wilgotne (głównie torfowiska węglanowe, bagna, brzegi jezior i inne mikrosiedliska na pograniczu siedlisk takich, jak np. trzcinowiska czy też turzycowiska i podmokłe łąki, a rzadziej bagna porośnięte olchą). Jeżeli występuje na wilgotnej łące, to tylko takiej, która jest umiarkowanie użytkowana (wypas w ograniczonym zakresie). Przebywa wśród roślinności trawiastej, w ściółce, wśród mchów, w kępach turzycy, latem także u nasady źdźbeł traw i turzyc.

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000: niezadowolający (U1)

Stan zachowania w obszarze:

Zagrożenia:

Istniejące zagrożenia:

- Skupiska krzewów, które w wyniku sukcesji naturalnej, mogą stać się zagrożeniem dla siedlisk ślimaka (zagrożenie stwierdzone na stanowisku Wilsznia).
- Stanowiska (młaki) znajdujące się, lub wręcz będące częścią łąk, poprzez zabiegi agrotechniczne mogą zmienić swój charakter użytkowy (bliskie sąsiedztwo pól uprawnych).
- Zagrożenie stanowią również różnego rodzaju zanieczyszczenia i nawozy używane w rolnictwie.

Potencjalne zagrożenia:

Głównym zagrożeniem dla poczwarówki zwężonej jest degradacja zajmowanych przez nią siedlisk. Jest ona związana przede wszystkim ze zmianami warunków hydrologicznych siedliska, a zwłaszcza jego osuszaniem. Niebezpieczne wydają się być również zanieczyszczenia prowadzące do eutrofizacji terenów podmokłych oraz zmiany sposobu użytkowania gruntów, na których są zlokalizowane stanowiska ślimaka. Skutkiem ich może być zacienianie i zarastanie stanowiska.

Oceny:

Populacja: w MPN została odnaleziona na 9 stanowiskach (ocena wg. GIOŚ: U1); co stanowi ok. 6% zanej populacji krajowej (szacowanej na ok. 135 stanowisk), wg. danych z raportu dla KE 2013, czyli ponad 2 %, - ocena : (B).

Stan zachowania: W obrębie ostoi są ogólnie dobre warunki siedliskowe (U1) -, ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodą GIOŚ); ocena: (B).

Izolacja: stanowiska w MPN są izolowane (A)

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, stanowiący o utrzymaniu populacji gatunku na izolowanym stanowisku, oceniony został na ocenę (B).

Kod gatunku: 1084

Nazwa gatunku: Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*

Charakterystyka gatunku:

Duży chrząszcz z rodziny żukowatych (poświętnikowatych), długość ciała 30– 40mm, przy masie ciała około 2 g. Ubarwienie brunatne ze spżowym, oliwkowo-metalicznym połyskiem. Cechą charakterystyczną jest stosunkowo mała głowa i przedplecze w porównaniu z ogromnymi, szeroko zaokrąglonymi pokrywami. Larwa pachnicy dębowej to pędrak o białawym ciele, zagiętym w kształcie litery C, żyjący w próchnowiskach wewnątrz pni drzew. Gatunek w stadium owada dorosłego jest dość łatwo rozpoznawalny, m.in. po zapachu, choć niekiedy bywa mylony z zacnikiem kropkowanym lub węgą marmurkową. Znacznie trudniejsze jest pewne rozpoznanie larw, odchodów albo kokolitów.

Wszystkie stadia rozwojowe pachnicy związane są z próchnowiskami w obrębie dziupli drzew liściastych różnych gatunków – lip, dębów, olsz, wierzb i innych. Pachnica związana jest z brunatną zgnilizną drewna, zasiedla więc próchnowiska tworzone przez gatunki grzybów powodujące ten rodzaj zgnilizny (np. żółciak siarkowy, pniarek obrzeżony). Śladem obecności pachnicy jest najczęściej nagromadzenie odchodów larw i pozostałości kokolitów poczwerek widoczne niekiedy u nasady pnia. Próchnowiska wewnątrz pni żyjących drzew to zwykle mikrosiedliska dość trwałe, mogące być zasiedlane przez pachnicę przez kilkadziesiąt, a nawet ponad 100 lat.

Ostatnio jednak podane zostały nowe interesujące fakty poszerzające wiedzę o biologii gatunku – stwierdzono zasiedlanie przez larwy strefy podkorowej, nie zaś dziupli. Ponadto zasiedlone drzewa były martwe, co również nie jest często spotykane. Wszystkie zasiedlone w ten sposób drzewa znajdowały się w bardzo dobrze zachowanym, ciemnym, zwartym i wilgotnym lesie o charakterze naturalnym. Gatunek uchodzi za wyjątkowo słabo przemieszczający się. W Szwecji zbadano, że zazwyczaj nie lata dalej niż około 200m i raczej przez kilkadziesiąt lat zasiedla to samo drzewo. Polskie badania wskazują na nieco większe zdolności lotu i możliwości dyspersji do 500m.

Pachnica zasiedla różne siedliska, jak: lasy o charakterze naturalnym, np. Puszcę Białowieską; dogodne mikrosiedliska znajduje w starych drzewach z tworzącymi się próchnowiskami, dąbrowy ze starymi próchniejącymi drzewami, najczęściej widne i niekiedy ciepłe, zwłaszcza w Polsce zachodniej, przestoje starodrzewów lub pojedyncze drzewa w lasach gospodarczych, aleje przydrożne tworzone od początku XVIII wieku, zwłaszcza na terenach objętych panowaniem pruskim (Polska północna i zachodnia), skupiska głowiastych wierzb: czy to wzdłuż dróg, cieków wodnych, czy też na terenach otwartych w dolinach rzecznych (w całej niemal dolinie Wisły, od Małopolski po Pomorze), W Polsce pachnica jest objęta ochroną gatunkową. W Unii Europejskiej ujęta jest w załącznikach II i IV Dyrektywy Siedliskowej, stanowiąc gatunek wymagający wyznaczania obszarów Natura 2000, a zarazem wymagający zapewnienia ścisłej ochrony gatunkowej. Na całym terytorium UE w większości państw jej stan ochrony nie jest właściwy, a usuwanie drzew z próchnowiskami, w tym w ramach gospodarki leśnej, jest wskazywane jako główne zagrożenie. Ujęta na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce.

W obszarze: brak jest aktualnych informacji z tego regionu kraju, mimo iż przypuszczalnie zasiedla obszar prawie całej Polski, za wyjątkiem obszarów górskich (OLEKSA 2010).

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000 (Stan zasobów w regionie alpejskim, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.): XX

Stan zachowania w obszarze: XX

Zagrożenia: usuwanie martwego drewna i drzew dziuplastych, prowadzenie pozyskania w miejscach występowania

Oceny:

Populacja: w MPN nie zostały odnalezione osobniki gatunku (ocena wg. GIOŚ: XX); prawdopodobnie, wg. poprzednich danych jest to populacja niewielka, z pewnością poniżej 2% zanej populacji krajowej (szacowanej na 2400-100tys os.), wg. danych z raportu dla KE 2013, ocena : (C).

Stan zachowania: W obrębie ostoi są ogólnie dobre warunki siedliskowe (U1), choć siedlisko posiada dość niewielką ilość potencjalnych mikrosiedlisk gatunku – starych dziuplastych drzew.

-, ocena populacji i siedliska na podstawie monitoringu stanowisk metodyką GIOŚ); ocena: (C).

Izolacja: stanowiska w MPN są częściowo izolowane- skraj zasięgu wysokościowego (B)

Ocena ogólna: Jeden z obszarów w regionie Alp, potencjalnie umożliwiający utrzymanie populacji gatunku na izolowanym stanowisku, oceniony został na ocenę (C).

Kod gatunku: 1086

Nazwa gatunku: Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*

Charakterystyka gatunku:

Gatunek podawany z obszaru z literą D, co należy zmienić. Gatunek chrząszcza z rodziny zgniotkowatych, do niedawna znany tylko z Puszczy Białowieskiej, ale ostatnio odkryto także inne stanowiska – m. in. właśnie w Karpatach w Ostoi Magurskiej, Ostoi Jaśliskiej ale także na Pogórzu Przemyskim, w Górach Słonnych i w Bieszczadach, w lasach łęgowych w dolinie Odry po Słubice i w lasach świętokrzyskich oraz lubelskich. Jest to gatunek saproksylobiontyczny, wymagający do rozwoju drzew martwych lub częściowo obumarłych, w których łyko jest w mniej lub bardziej zaawansowanym stadium rozkładu, zaś drewno jest w początkowym stadium tego procesu. Cały rozwój larwalny odbywa się w środowisku podkorowym stojących lub leżących drzew i zajmuje minimum dwa lata. Makrosiedliskiem zgniotka cynobrowego są lasy i zarośla drzewiasto-krzewiaste, które zachowały, choćby częściowo, charakter naturalny, przynajmniej w zakresie zasobności w obumierające i martwe drzewa. Niedawno przeprowadzone badania w Czechach wykazały zasiedlanie przez ten gatunek także biotopów silnie zniekształconych przez człowieka – prześwietlonych plantacji topolowych i zadrzewień przydrożnych. Z badań przeprowadzonych w Puszczy Białowieskiej i z szeregu innych obserwacji z Polski i krajów skandynawskich wynika, że gatunek ten preferuje stanowiska

zacienione i wilgotne, o charakterze naturalnym. O preferencjach warunków o dużej wilgotności świadczyć też może fakt, iż 80% spośród stwierdzonych larw zgniotka cynobrowego w Puszczy Białowieskiej znaleziono na drzewach leżących. Badania w Czechach (Horak, Chumanova i Hilszczański 2011) wskazywały, że gatunek preferuje martwe drewno w średnich stadiach rozkładu, w miejscach nieco eksponowanych na słońce (oczywiście, kluczowa jest jednak obecność w takich miejscach odpowiedniego mikrosiedliska). W badanym obszarze najczęściej był jednak stwierdzany w miejscach zacienionych, w tym przy potokach – jest to jednak fakt wynikający z pozostawiania właśnie przy potokach, niektórych martwych drzew, a usuwania większości martwych i zamierających drzew na pozostałych terenach.

Zgniotek cynobrowy wymieniony jest w Konwencji Berneńskiej (załącznik II), Dyrektywie Siedliskowej (załączniki II i IV), objęty ochroną gatunkową w Polsce, ujęty na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce. Ujęcie w załączniku IV Dyrektywy Siedliskowej oznacza m. in., że prawo europejskie wymaga uniknięcia nawet nieumyślnego niszczenia siedlisk rozmnażania się tego gatunku. Gatunek stwierdzony podczas monitoringu przeprowadzonego na zlecenie GIOŚ w latach 2010 – 2011 pod kierunkiem L. Buchholza (BUCHHOLZ i inni 2012).

W 2014 roku przeprowadzono badania chrząszczy w 40 losowych kwadratach 1X1km ATPOL. Stwierdzono 29 lokalizacji występowania gatunku w różnych częściach Ostoi, co czyni Ostoję Magurską jednym z kluczowych miejsc dla ochrony gatunku w regionie Alpejskim. Dla oceny stanu siedliska wykorzystano wyniki pomiaru martwego drewna z 598 powierzchni monitoringowych.

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000 (stan zasobów w regionie alpejskim, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.): U1↑

Stan zachowania w obszarze: U1. Pomimo obserwacji gatunku na 29 stanowiskach, badanie cech siedliska wykazało niedostateczną aktualnie ilość martwego drewna grubowymiarowego (>30cm), a w szczególności brak ciągłości zasobów martwego drewna. W obszarowym stanowisku monitoringowym średnio jest 6,64 kłody >30cm średnicy / ha (dla FV powinno być >10 kłód /ha). Obecny stan populacji gatunku może być reliktem mniej intensywnego pozyskania drewna (w tym mniej intensywnego usuwania zamierających i martwych drzew) w przeszłości – tym samym nie musi gwarantować dobrych perspektyw na przyszłość, gdyż może być przykładem tzw. „długu wymierania” (extinction debt) – znanej w teorii ochrony przyrody sytuacji, gdy gatunek jest pozornie liczny i nie zagrożony, ale istnieją już – nie zawsze oczywiste i widoczne – czynniki znacznie osłabiające jego długoterminowe możliwości przetrwania, np. zmiany jakości siedlisk, takie jak zmniejszenie się ilości dopływającego do środowiska wielkowymiarowego martwego drewna w pożądanych klasach rozkładu. Problemem dla „dostawy” martwego drewna o odpowiednich parametrach może być wycinanie drzew zanim zdążą osiągnąć zaawansowany wiek i rozmiary i zanim w starszym wieku i przy okazałych rozmiarach będą miały szansę zamrzeć, dostarczając optymalnych biotopów dla zgniotka.

Warto tu zauważyć, że szczególne znaczenie dla ochrony gatunku może mieć strefa lasów przy potokach. Z uwagi na ukształtowanie terenu, martwe drewno gromadzi się w tej strefie szybciej i w większych ilościach.

Zagrożenia: usuwanie martwych i zamierających drzew, przede wszystkim jodeł >30 cm grubości, powodujące deficyt drzew zamierających i martwych w początkowych klasach rozkładu, mimo generalnie znacznych zasobów martwego drewna w lasach obszaru. Usuwanie drzew martwych, które mogą być zasiedlone przez gatunek, skutkujące nieświadomym jego niszczeniem. Proponowany sposób ochrony gatunku to pozostawienie potencjalnego siedliska gatunku bez pozyskania drewna.

Oceny:

Na podstawie wyników badań, stan ochrony zgniotka cynobrowego *Cucujus cinnaberinus* na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Magurska PLH180001 jest U1 czyli niezadowalający.

Populacja - B: 100>p>15 (około 25% polskiej populacji z regionu biogeograficznego alpejskiego, a 6,4% populacji krajowej), ocena populacji wg. metodyki GIOŚ – FV.

Stan zachowania: B

Na stan ochrony na obszarowym stanowisku monitoringowym składały się zsumowane wyniki z punktów badawczych, dotyczące obecności gatunku, zasięgu populacji, ilości i jakości martwego drewna, struktury drzewostanu, intensywności gospodarowania oraz perspektyw dla populacji przy obecnym modelu gospodarowania; elementy zachowane w średnim stanie lub częściowo zdegradowane; renaturyzacja łatwa. Ocena wg. GIOŚ: U1 w kierunku U2.

Izolacja: B

W obszarze biogeograficznym kontynentalnym występowanie w częściowo izolowanym fragmencie puszczy karpackiej – skraj zasięgu: znane stanowiska gatunku: Góry Słonne–liczne stanowiska, ostoja Przemyska -

liczne stanowiska, Ostoja Jaślicka – średnio liczne stanowiska, Bieszczady – dość liczne stanowiska.
Ocena ogólna: A – obszar ważny dla zachowania tego rzadkiego gatunku.

Kod gatunku: 1087

Nazwa gatunku: Nadobnica alpejska *Rosalia alpina*

Charakterystyka gatunku:

Wielkość o dość dłużej rozpiętości: 14-40 mm. Z uwagi na swój wygląd nie możliwy do pomylenia z innymi owadami. Ciało spłaszczone, czarne, ale przez przylegające owłosienie wygląda na szaroniebieskie lub jasnoniebieskie, z pluszowo-czarną, białą obrzeżoną plamą na przedpleczu oraz trzema czarnymi plamami na każdej pokrywce. Środkowe plamy na pokrywach najczęściej łączą się z sobą i tworzą szeroką, czarną, poprzeczną przepaskę. Rysunek pokryw jest bardzo zmienny. Przedplecze po bokach z czarnymi, zaostrozonymi wzgórkami. Człony czułków 1 i 2 czarne, 3 do 6 niebieskie z pęczkami czarnych włosów na końcach. Czułki u samicy sięgają długości ciała, a u samca są wyraźnie dłuższe od ciała. Różne są też proporcje kolorów czułków. U samca czarne fragmenty czułków są krótsze od części niebieskich, a u samicy prawie równej długości. Gatunek chroniony. Nadobnica alpejska jest dodatkowo oznaczona *, oznacza to, że jest to gatunek o pierwszorzędym znaczeniu. Ponadto znajduje się w załączniku IV do Dyrektywy Siedliskowej (Gatunki roślin i zwierząt będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, wymagające ścisłej ochrony). Podstawowym zagrożeniem dla gatunku w całym naturalnym zasięgu jest drenowanie populacji przez „pułapki ekologiczne” w postaci pozostawianych w lesie, przy drogach, w okresie rójki, stosów drewna bukowego – zwabione zapachem drewna owady składają w nich jajeczka, następnie stosy drewna są z lasu usuwane. Zagrożeniem jest także usuwanie żywych dojrzałych buków, drzew zamierających i chorych – ograniczanie dopływu przyszłej bazy żerowej dla gatunku.

Obszar uważany jest za jedną z najważniejszych ostoi gatunku w Europie. Fakt ten oraz to że jest to obszar Parku Narodowego, skłania do podjęcia szczególnych starań by poprawić jakość siedliska gatunku w Ostoi. Jako potencjalne miejsce występowania przyjęto siedliska naturalne buczyn: kwaśnej 9110 oraz żyznej 9130 jak również wydzielania leśne nie będące siedliskami naturalnymi ale z dominacją buka, łącznie 13.466,77ha. Nadobnica alpejska była obserwowana wielokrotnie w Beskidzie Niskim. Pewne jest, że ten obszar stanowi dla niej jedno z najliczniejszych siedlisk w Europie. Z Magurskiego Parku Narodowego podawana wielokrotnie przez licznych autorów. Z tego obszaru powstawały prace z zakresu biologii i ekologii tego gatunku: (KOSIOR i in. 1999), (GUTOWSKI 2004), (CIACH i in. 2007), (WITKOWSKI 2007a, 2008a), (CIACH, MICHALCEWICZ 2009, 2013), (MICHALCEWICZ i in. 2011, 2013), (MICHALCEWICZ, CIACH 2012a; 2012b, 2012c). Jako o najliczniejszej populacji w Polsce, w monitoringach przeprowadzanym w poprzednich latach pisał WITKOWSKI (2007, 2008b).

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000 (stan zasobów w regionie alpejskim, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.): U1↓

Stan zachowania w obszarze: U2. Pomimo obserwacji gatunku na 16 stanowiskach, badanie cech siedliska wykazało niedostateczną aktualnie ilość martwego drewna bukowego, na 547 przeanalizowanych punktów pomiarowych, 96,16% uzyskało wskaźnik zły czyli U2.

Zagrożenia: usuwanie martwych i umierających drzew (Bieżące usuwanie niemal całego wydzielającego się posuszu i wywrotów), wycinka lasu i przerzedzenie warstwy drzew (Prowadzenie rębni, trzebieży i czyszczeń).

OCENA

Populacja: A

Jest to jedna z najsilniejszych populacji gatunku w Europie, jedna z 2 największych (obok bieszczadzkiej) w kraju – ocena wg metodyki GIOŚ - FV. Populacja krajowa szacowana jest na 5-10 tys. osobników. W Ostoi obserwacje gatunku prowadzono na 16 stanowiskach.

Siedlisko: B

Siedlisko posiada niski wskaźnik dla ilości odpowiednich zasobów martwego drewna (ilość martwego drewna bukowego, na 547 przeanalizowanych punktów pomiarowych, 96,16% uzyskało wskaźnik zły czyli U2) – ale jest to cecha łatwa do odtworzenia – poprzez niepozyskiwanie buka przez kolejne 20 lat na obszarze potencjalnego występowania w Ostoi. Ocena wg metodyki GIOŚ – U2.

Izolacja: C

Nie jest to populacja izolowana, znajduje się w zasięgu gatunku w Karpatach.

Ogólnie: A – ostoja Magurska jest ważnym obszarem dla zachowania tego gatunku w kraju, mimo oceny

ogólnej U2 wg metodyki GIOŚ.

Kod gatunku: 4026

Nazwa gatunku: Zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus*

Charakterystyka gatunku:

Chrząszcz, ciało długości 6,5–8 mm, brunatne lub ciemnobrunatne, silnie błyszczące, nieowłosione, w zarysie smukłe i wydłużone, wypukłe.

Jest jednym z rzadziej spotykanych w Polsce gatunków, zaliczany do reliktyw lasów pierwotnych. Każde współczesne odkrycie stanowisk tego chrząszcza jest istotne dla jego ochrony, a także ochrony przedstawicieli szeregu innych grup organizmów związanych z pozostałościami lasów naturalnych. Wpisany do Polskiej Czerwonej Księgi Bezkręgowców z kategorią EN (zagrożony wyginięciem). Szczególnie wrażliwy na jakiegokolwiek zmiany w środowisku spowodowane gospodarką leśną. Środowiskiem życia są martwe leżące pnie, głównie buków lub jodeł, o średnicy co najmniej 40 cm i zaawansowanym stopniu rozkładu. W takich pniach rozwijają się larwy (prawdopodobnie przez 2 lata), odżywiające się gnijącymi szczątkami drewna. Ważne dla ich rozwoju jest odpowiednie uwilgotnienie kłody i zaawansowane stadium rozkładu tkanki drzewnej. Chrząszcze wychodzą z poczwerek w lipcu a roją się na przełomie maja i czerwca następnego roku. W okresie godowym często wybierają miejsca oświetlone, siadając np. w plamce słońca na zmurszałym pniu lub na kartce papieru. Żyją i zimują w ukryciu, w martwym drewnie lub pod odstającą korą. W większości lasów w Polsce wyginął. Nie występuje w lasach w przeszłości przekształconych, nawet jeśli obecnie są tam środowiska rozwoju w postaci martwego drewna. Uchodzi za gatunek o słabej dyspersji i praktycznie zerowej zdolności do rekolonizacji utraconych terenów, istniejące populacje są więc rzeczywistymi „reliktami” lasów naturalnych. Współcześnie znany jedynie z Puszczy Białowieskiej, lasów świętokrzyskich, Lasów Strzeleckich na lubelszczyźnie oraz Ostoi Przemyskiej i Góry Słonnych. W Polsce *Rhysodes sulcatus* jest objęty ochroną gatunkową (załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r., poz. 1419, w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt), umieszczony na polskiej Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych oraz w II wydaniu Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt ze statusem EN (zagrożony). Jest wymieniony w załączniku II do dyrektywy siedliskowej UE.

Do tej pory brak było informacji o występowaniu zagłębka bruzdkowanego z terenu Magurskiego PN.

Tak jak w wypadku *Cucujus cinnaberinus*, w 2014 przeprowadzono poszukiwania gatunku *Rhysodes sulcatus* w 40 kwadratach badawczych. Obserwowano go na jednym stanowisku na terenie Ostoi Magurskiej. Ostoja Magurska stanowi swoisty naturalny „rezerwuár” tego gatunku w Beskidzie Niskim.

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000 (stan zasobów w regionie alpejskim, wg Raportu z Art 17DS, 2013 r.): U2↑

Stan zachowania w obszarze: U2 ze względu na niedostateczne – z punktu widzenia wymagań gatunku – zasoby rozkładającego się drewna odpowiedniej grubości. Po przeanalizowaniu 598 powierzchni monitoringowych dla martwego drewna położonych w obszarze potencjalnego występowania gatunku – czyli leśnych siedliskach naturowych i strefie przy potkowej – okazało się że aż 94,18% z nich ma wskaźnik zły czyli U2.

Zagrożenia: Gospodarka leśna w potencjalnym obszarze występowania. Gatunek ma bardzo wysokie wymagania pod względem zasobów martwego drewna (jako stan FV ocenianych jest 5 lub więcej kłód >40 cm grubości na 100x10 m transekcje), które mogą być zaspokojone praktycznie tylko w warunkach ochrony biernej – gdy wszystkie drzewa mają naturalne szanse dożywać do starości, grubych rozmiarów i naturalnej śmierci i gdy drzewa grubsze od 40 cm nie są zabierane, a wcześniej czy później wszystkie przekształcają się w martwe drewno o odpowiednich rozmiarach.

OCENY:

Populacja: B

Gatunek znany z bardzo nielicznych stanowisk w Karpatach – stąd potwierdzenie gatunku na jednym stanowisku w MPN (1 z 40 badanych kwadratów), (prawdopodobne jest występowanie w kolejnych z nie przebadanych kwadratach) jest wystarczające dla oceny B. Populacja krajowa – ok. 100 stanowisk.

Stan zachowania: B

Siedlisko posiada niski wskaźnik dla ilości odpowiednich zasobów martwego drewna – ale jest to cecha łatwa do odtworzenia – poprzez niepozyskiwanie buka przez kolejne 20 lat na obszarze potencjalnego występowania w Ostoi ([por. punkty stan zachowania w obszarze i zagrożenia]).

Izolacja: A

Jest to populacja izolowana – najbliższe stanowiska na Pogórzu Przemyskim, a w obrębie Karpat Zachodnich – na Babiej Górze.

Ogólnie: B – obszar ważny dla zachowania gatunku w Karpatach.

Kod gatunku: 4014

Nazwa gatunku: Biegacz urozmaicony *Carabus variolosus*

Charakterystyka gatunku:

Duży chrząszcz z rodziny biegaczowatych, z charakterystycznymi wgłębieniami w pokrywach. Spotykane w terenie chrząszcze zwykle pokryte warstwą błota, gromadzącego się szczególnie w zagłębieniach pokryw. Jest to specyficzny dla gatunku kamuflaż. Charakterystyczna rzeźba pokryw i kamuflaż błotny są cechami na tyle charakterystycznymi, że gatunek trudno pomylić z innymi biegaczowatymi.

Biegacz urozmaicony jest związany ze środowiskami wilgotnymi, poluje na obrzeżach wód na drobne bezkręgowce. Aktywny głównie nocą. Potrafi polować także pod wodą, np. w potokach, przebywając pod wodą nawet pół godziny z krótkimi przerwami na zaczerpnięcie do przetchlinek tułowiowych zapasu powietrza. Szczyt liczebności i rójka w maju-czerwcu, larwy przepoczwarczają się w martwych, silnie rozłożonych pniakach w pobliżu wód, a w ich braku w glebie; zimują zwykle w kolebkach poczwarkowych. Związany ekologicznie z okolicą niewielkich strumyków i potoków. Także imagines jako dziennych i zimowych kryjówek używają murszejących kłód znajdujących się w pobliżu potoków.

W obszarze stwierdzany wielokrotnie. *C. variolosus* został po raz pierwszy znaleziony w Magurskim PN w 2009 podczas zajęć terenowych dla studentów Ochrony Środowiska Uniwersytetu Rzeszowskiego na północ od wsi Ożenna. Dane nie opublikowane, det. Tomasz OLBRYCHT.

W latach 2011-2012 gatunek (16 osobników) odkryty został na 16 nowych stanowiskach zlokalizowanych na terenie „Ostoy Przemyskiej” i „Gór Słonnych” oraz w ich najbliższym sąsiedztwie (BUCHHOLZ i in. 2013).

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000 (stan zasobów w regionie alpejskim, wg Raportu z Art 17 DS, 2013 r.): U1

Stan zachowania w obszarze: U1, gatunek stwierdzony w różnych częściach Ostoi. Jednak, zasobność stref przy potokowych w martwe drewno, jest niedostateczna (jedynie średnio 0,99 kłody / transekt, czyli wskaźnik U2, zasobność martwego drewna dla tego gatunku nie jest jednak wskaźnikiem kardynalnym).

Zagrożenia: Gospodarka leśna prowadzona w rejonie potoków i zubażająca tę strefę w martwe drewno.

Potencjalnie - regulacje rzek i potoków, zanieczyszczenie wody.

OCENA:

Populacja: B

Gatunek wykazany z kilku kwadratów UTM na terenie Ostoi Magurskiej, potwierdzany na nielicznych stanowiskach w Karpatach (brak badań, lub słaba wykrywalność) – stąd potwierdzenie gatunku na kilku stanowiskach i szacunek powierzchniowy Ostoi w stosunku do pow. regionu jest wystarczające dla oceny B. Ocena w obszarze wg. GIOŚ: XX. Populacja krajowa szacowana na 36 potwierdzonych stanowisk (do 10 tys os. w regionie Alp. i poniżej 4 tys w regionie Kont.) wg raportu do KE 2013. ocena B – ponad 2% populacji krajowej.

Stan zachowania: B

Siedlisko posiada niski wskaźnik dla ilości odpowiednich zasobów martwego drewna – ale jest to cecha łatwa do odtworzenia – poprzez niepozyskiwanie drewna w strefie przy potokowej do 30m od potoku i nie lokalizowanie szlaków zrywkowych w ciekach w Ostoi. Stąd ocena siedliska wg. GIOŚ – U1.

Izolacja: C

Nie jest to populacja izolowana, ostoja leży w obrębie zasięgu w Karpatach.

Ogólnie: B – jeden z obszarów ważnych dla zachowania gatunku w Karpatach, obejmujący znaczącą część arealu gatunku.

Kod gatunku: 1059

Nazwa gatunku: Modraszek telejus *Phengaris teleius*

Charakterystyka gatunku: Motyl ginący, występujący jeszcze na wielu rozproszonych stanowiskach, głównie w południowej i środkowej Polsce. Jest gatunkiem prawnie chronionym. Gatunek związany jest głównie z wilgotnymi łąkami trzęślicowymi (*Selinio-Molinietum*) stanowiącymi jego optymalne siedlisko. Często spotykany jest również w nieco innych siedliskach lecz zawsze warunkiem jego obecności jest współwystępowanie krwiściaga (*Sanguisorba officinalis*) i mrówek wścieklic.

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000: Gatunek monitorowany jest na 39 stanowiskach, z których 24 znajduje się na obszarach Natura 2000 (21 obszarów).

Stan zachowania w obszarze: Z Beskidu Niskiego nie był wykazywany do 1997 roku (Buszko 1997) a obecnie odnaleziono go na pojedynczych stanowiskach (Warecki 2010). Modraszek telejus nie był nigdy wcześniej wykazywany z terenu Ostoi Magurskiej.

Zagrożenia: Aktualnie nie stwierdzono zagrożeń dla istnienia stanowisk. W przyszłości negatywny wpływ może mieć jej stopniowe zarastanie ograniczające siedlisko dogodne dla krwiściaga lekarskiego – rośliny żywicielskiej gąsienicy.

Oceny:

Populacja: C

Gatunek znany z licznych stanowisk w Polsce – od ponad 150-do ponad 300 – stąd potwierdzenie gatunku na jednym stanowisku w MPN jest wystarczające na ocenę C (od 0-2% populacji krajowej). Motyl ten występuje na niewielkim terenie, ale tworzy obfitą populację – ocena wg. GIOŚ: U1

Stan zachowania: C

Obfita populacja, występująca na ograniczonym terenie, w siedlisku podlegającym sukcesji – ocena wg. GIOŚ: U1.

Izolacja: A

Jest to populacja izolowana, mimo że motyl ten znany jest także z innych stanowisk w Karpatach..

Ogólnie: C– jeden z obszarów będących miejscem występowania gatunku w Karpatach, ale motyl jest szerzej rozpowszechniony w kraju.

Kod gatunku: 1061

Nazwa gatunku: Modraszek nausitous *Phengaris nausithous*

Charakterystyka gatunku: Motyl ginący, występujący jeszcze na wielu rozproszonych stanowiskach, głównie w południowej i środkowej Polsce. Jest gatunkiem prawnie chronionym. Związany głównie z wilgotnymi łąkami trzęślicowymi (*Selinio-Molinietum*) stanowiącymi jego optymalne siedlisko. Często spotykany jest również w nieco innych siedliskach lecz zawsze warunkiem jego obecności jest współwystępowanie krwiściaga (*Sanguisorba officinalis*) i mrówek wścieklic.

Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000: Gatunek monitorowany jest na 33 stanowiskach, z których 18 znajduje się na obszarach Natura 2000 (16 obszarów).

Stan zachowania w obszarze: Został wykazany z MPN tylko raz, przez Witkowskiego i in. 2003 na podstawie ogólnych danych Buszki 1997. W tej ostatniej pracy brak jest jednak jakichkolwiek precyzyjnych informacji na temat miejsca obserwacji/odłowu okazów. Tak więc obecna inwentaryzacja po raz pierwszy wskazuje dokładne miejsce występowania motyla na obszarze Ostoi Magurskiej.

Zagrożenia: Aktualnie nie stwierdzono zagrożeń dla istnienia jedyne go stanowiska na polanie Wilsznia. W przyszłości negatywny wpływ może mieć jej stopniowe zarastanie ograniczające siedlisko dogodne dla krwiściaga lekarskiego – rośliny żywicielskiej gąsienicy.

Oceny:

Populacja: C

Gatunek znany z licznych stanowisk w Polsce – od ponad 150-do ponad 300 – stąd potwierdzenie gatunku na jednym stanowisku w MPN jest wystarczające na ocenę C (od 0-2% populacji krajowej). Motyl ten występuje na niewielkim terenie, ale tworzy obfitą populację – ocena wg. GIOŚ: U1

Stan zachowania: C

Obfita populacja, występująca na ograniczonym terenie, w siedlisku podlegającym sukcesji – ocena wg. GIOŚ: U1.

Izolacja: A

Jest to populacja izolowana, mimo że motyl ten znany jest także z innych stanowisk w Karpatach..

Ogólnie: C– jeden z nielicznych obszarów będących miejscem występowania gatunku w Karpatach, ale gatunek stosunkowo szeroko rozpowszechniony w kraju.

Kod gatunku: 6199

Nazwa gatunku: Krasopani hera *Euplagia quadripunctaria*

Charakterystyka gatunku: Krasopani hera jest dużym (rozpiętość skrzydeł do 58 mm) i atrakcyjnie ubarwionym motylem z rodziny Erebidae. Jest gatunkiem ciepłolubnym. Jej zasięg rozciąga się od Portugalii i Hiszpanii, po Białoruś, Ukrainę, Kaukaz aż po zachodni Iran. Nie występuje w północnej Europie a w części środkowej kontynentu zasięg jest bardzo porożrywany. W Polsce zasiedla obecnie jedynie wschodnią część Karpat. Najbardziej na zachód wysunięte stanowiska znajdują się w Pieninach i (nowo odkryte) na Pogórzu Rożnowskim.

Gatunek związany jest troficznie z siedliskami ekotonowymi pomiędzy lasami mieszanymi a siedliskami otwartymi. Do rozwoju wymaga stanowisk ciepłych lecz nieco wilgotnych. Preferuje siedliska mozaikowe z dużą ilością ziołorośli, zakrzaczeń, miejsc zacienionych i fragmentów nasłonecznionych. Gąsienice rozwijają się w warstwie wysokiego runa. Są prawdopodobnie polifagiczne gdyż obserwowane było ich żerowanie na wielu niespokrewnionych roślinach takich jak: jasnota (*Lamium*), pokrzywa (*Urtica*) wierzbówka (*Chamaenerion*), leszczyna (*Corylus*) czy malina (*Rubus*). Rzeczywiste preferencje co do gatunku rośliny żywicielskiej pozostają jednak nieznane.

Imago pojawia się w jednym pokoleniu od połowy VII do połowy IX przy czym okres ten ulega znacznym wahaniom w zależności od lokalnych warunków pogodowych w danym roku i konkretnego stanowiska. Gąsienica (będąca stadium zimującym) spotykana jest od jesieni do maja następnego roku. Motyl aktywny jest zarówno w dzień jak i w nocy. Preferowaną rośliną żywicielską motyli jest sadziec konopiasty (*Eupatorium cannabinum*) i właściwość ta wykorzystywana jest przy wszelkich programach monitoringowych (Przybyłowicz 2010). Obecność sadzka jest zarówno wskaźnikiem możliwości występowania populacji motyla jak i jakości siedliska.

Krasopani hera jest gatunkiem podlegającym w Polsce całkowitej ochronie. Jest opracowana w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Bezkręgowce (Przybyłowicz 2004) gdzie nadano jej status VU. Jest również chroniona prawem międzynarodowym będąc zamieszczona w załącznikach II i IV Dyrektywy Siedliskowej. Ze względu na to, że większość zasięgu znajduje się w granicach UE traktowana jest jako „gatunek priorytetowy”, co oznacza, że „wspólnota” jest szczególnie odpowiedzialna za jej ochronę. W Polsce prowadzony jest długofalowy program monitoringowy gatunku koordynowany przez IOP PAN w Krakowie. Ogólny stan zachowania gatunku w sieci Natura 2000: Spośród 30 monitorowanych stanowisk 22 znajduje się na obszarach Natura 2000 (7 obszarów).

Stan zachowania w obszarze: Dotychczas gatunek nie był wykazywany z terenu Ostoi Magurskiej. Najbliższe stanowiska są znane (dane niepublikowane) z okolic Gorlic, Symbarku i Dukli. Wskazywały one na duże prawdopodobieństwo odnalezienia motyla na tym obszarze.

Zagrożenia: Na odnalezionych stanowiskach zagrożeniem mogą być remonty jezdni oraz rowów odwadniających. Prace takie prowadzą do całkowitego zniszczenia roślinności w pasie kilku metrów od nawierzchni. Wynikiem tego jest zanik stanowisk sadzka konopiastego (główna roślina żywicielska imago) oraz obfitych ziołorośli stanowiących bazę pokarmową gąsienic.

Oceny:

Populacja: B

Gatunek znany z nielicznych stanowisk w Polsce – 33 stanowiska; potwierdzenie gatunku na dwóch stanowiskach w MPN jest wystarczające na ocenę B (ok. 6% populacji krajowej). Motyl ten występuje na 2, rozległych stanowiskach, ocena populacji –wg. GIOŚ: FV

Stan zachowania: A

Obfita populacja, występująca w siedlisku dobrze zachowanym – ocena wg. GIOŚ: FV.

Izolacja: B

Motyl ten znany jest także z innych stanowisk w Karpatach, choć stanowisko to stanowi kres zasięgu lokalnego.

Ogólnie: A– jeden z nielicznych obszarów będących miejscem występowania gatunku w Karpatach, utrzymujący obfitą populację gatunku.

Kod gatunku: 1060

Nazwa gatunku: Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Charakterystyka gatunku: Motyl o aktywności dziennej. Ma jedno lub dwa (w sprzyjających warunkach) pokolenia w ciągu roku. Dorosłe osobniki latają od końca czerwca do początku sierpnia, a przy dwóch pokoleniach od początku czerwca do końca sierpnia. Roślina żywicielską gąsienic jest szczaw lancetowaty (*Rumex hydrolapathum* Huds.), ale ostatnio coraz częściej także inne gatunki szczawiu. Występuje w niewielkich zagęszczeniach.

Gatunek ten jest nadal pospolity w Polsce, wyginął natomiast na wielu stanowiskach w Europie w wyniku zanikania (głównie zarastania) torfowisk.

Stan zachowania w obszarze: Zarówno stan zachowania gatunku jak i jego siedlisk można ocenić (metodą ekspercką) jako właściwy. Motyl stwierdzony był na kilku oddalonych stanowiskach a dogodne siedliska (łąki, okrajki, pastwiska itp.) z rosnącym szczawiem (*Rumex* sp.) są w parku powszechnie spotykane.

Zagrożenia: W trakcie prac inwentaryzacyjnych nie stwierdzono czynników zagrażających występowaniu nieparka na obszarze MPN. W okresie kilku najbliższych lat również nie przewiduje się wystąpienia zagrożeń dla populacji. Zmiany użytkowania łąk i pastwisk (zaprzestanie lub intensyfikacja koszenia, zarastania) nie powinny wpłynąć negatywnie na lokalną populację motyla. Jest to gatunek eurytopowy, o dużych zdolnościach dyspersyjnych a w związku z tym łatwo kolonizujący kolejne, bądź nowo powstałe dogodne dla jego rozwoju stanowiska, nie wyłączając siedlisk ruderalnych (przydomowe ogrody, obrzeża szlaków komunikacyjnych).

Oceny:

Populacja: C

Gatunek znany z licznych stanowisk w Polsce – ponad 1000; potwierdzenie gatunku na dwóch stanowiskach w MPN jest wystarczające na ocenę C (od 0-2% populacji krajowej). Motyl ten występuje na 2 stanowiskach (jedno obfite), ocena populacji –wg. GIOŚ: FV

Stan zachowania: B

Obfita populacja, występująca w siedlisku dobrze zachowanym – ocena wg. GIOŚ: FV.

Izolacja: C

Motyl ten znany jest także z innych stanowisk w Karpatach, oraz szeregu stanowisk w innych częściach kraju. Zasięg obejmuje praktycznie całą Polskę.

Ogólnie: B– jeden z nielicznych obszarów będących miejscem występowania obfitej populacji gatunku w Karpatach.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	A06.04		i
M	B07		i
M	B02.04		b
L	C03.03		o
M	E04		i
L	F04		b
L	G05.11		b
M	I01		b

L	J02.02		b
M	J02.05		b
L	J03.01		i
M	K02		i
H	K02.01		i
H	M02		b
M	M02.01		o
L	U		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	A03		i
H	B02		i
L	B02.03		i
L	G02.09		i
H	G03		b
L	G05.08		i
L	K01.01		i
L	K01.04		i
L	L08		b

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Plan ochrony dla Magurskiego Parku Narodowego oraz części specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Magurska (kod obszaru PLH 180001) pokrywającej się z granicami parku i Plan Zadań Ochronnych dla części obszaru specjalnej ochrony ptaków Beskid Niski (kod obszaru PLB 180002) pokrywającej się z granicami parku. 2. Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych dla terenu obszaru Natura 2000 Ostoja Magurska w woj. małopolskim i podkarpackim położonego poza granicami Magurskiego Parku Narodowego. 3. Alexandrowicz Z. (red.). 1989. Ochrona przyrody i krajobrazu Karpat Polskich. Studia Naturae, ser. B. 33: 1-241. 4. Anonymus. - - - -. Atlas herpetologiczny Polski. Dbase. IOP PAN, Kraków. 5. Bieniarz K., Epler P. 1972. Ichtyofauna niektórych rzek Polski Południowej. Acta Hydrobiol. 14,4: 419-444. 6. Bontemps S. 1971. Cert. PWRiL, Warszawa-Kraków. ss. 216. 7. Brykowicz K., Studnicka U. 1987. Obszar

ochrony krajobrazowej województwa krośnieńskiego. W: S. 8. Michalik (red.). System ochrony przyrody i krajobrazu województwa krośnieńskiego. Studia Naturae, ser. B. 32: 165-188.9. Danilkiewicz Z. 1996. Zanikające gatunki ryb w rzekach środkowo-wschodniej Polski. Komunikaty Rybackie. 3: 19-21.10. Deptuch W., Oklejewicz K. 1998. Notatki florystyczne z Beskidu Niskiego. Fragm. Flor. Geobot., ser. Polonica. 5: 21-26.11. Dubiel E., Gawroński S., Stachurska A. 1997. Przegląd nieleśnych zbiorowisk roślinnych Magurskiego Parku Narodowego. Roczn. Bieszczad. 6: 125-138.12. Głowaciński Z. (red.). 1992. Polska czerwona księga zwierząt. PWRiL, Warszawa. 1-352.13. IOP PAN 2006 Weryfikacja bazy danych i propozycja nowych specjalnych obszarów ochrony siedlisk w regionie alpejskim.14. Raport z realizacji umowy Nr 1/Natura2000/2006. Maszynopis. Ministerstwo Środowiska, Warszawa.15. Jamroz G. 1994. Występowanie, rozmieszczenie i stan populacji ssaków łownych w polskich Karpatach. Zesz. Nauk. AR.Rozprawy, Kraków. 190: 5-104.16. Juszczak W. 1987. Płazy i gady krajowe. PWN, Warszawa.17. Kukuła K. 1999. Ichthyofauna of the upper San drainage basin. Archives of Polish Fisheries. 7: 307-319.18. Kukuła K. 2000. Fauna ryb rzek i potoków bieszczadzkich. W: Z. Głowaciński (red.). Kręgowce Bieszczadów Zachodnich ze szczególnym uwzględnieniem Bieszczadzkiego Parku Narodowego. 9: 37-92.19. Kukuła K. 2001. Zagrożone gatunki ryb i minogów w południowo-wschodniej Polsce. Roczn. Nauk. PZW, Supl. 14,33: 235-248.20. Kukuła K. 2002. Threats to the ichthyofauna of the Magurski National Park and its surroundings. Archives of Polish Fisheries.97: 97-108.21. Kukuła K., Szczepny B. 2000. Ekosystemy wodne Bieszczadów. Monografie Bieszczadzkie. W: S. Michalik, J. Pawłowski (red.). Ekologiczne i biogeograficzne uwarunkowania ochrony zasobów przyrodniczych Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Monogr. Bieszczad. 10: s. 50-75.22. Kurzyński J. 1987. Rezerваты i pomniki przyrody żywej województwa krośnieńskiego. W: S. Michalik (red.). System ochrony przyrody i krajobrazu województwa krośnieńskiego. 23. Studia Naturae, ser. B. 32: 73-140.24. Leopold M., Bnińska M., Wołos A., Grabowska K., Piskorski P. 1989. Ocena stanu środowiska i gospodarki rybackiej w oparciu o rejestry połowów wędkarskich na wodach woj. krośnieńskiego wraz z wytycznymi do prowadzenia tej gospodarki. Zarząd Okręg. PZW. Krosno. ss. 105.25. Michalik S. 2000. Plan ochrony Magurskiego Parku Narodowego okres 1.01.2000-31.12.2019. Synteza. Msc.26. Michalik S., Michalik R. 1997. Wstępna charakterystyka zbiorowisk leśnych Magurskiego Parku Narodowego. 27. Roczn. Bieszczad. 6: 113-123.28. Mleczyk T. 2001. Nietoperze Jaskini Mrocznej w Kornutach. Studia Chiropterologica 2: 92-93.29. Młynarski M. 1971. Nasze gady. WSiP, Warszawa.30. Ochrya R., Stebel A. 2000 Mchy Magurskiego Parku Narodowego. Fragm. Flor. Geobot. Polonica 7 229-263.31. Oklejewicz K. 1999. Nowe stanowisko *Phyllitis scolopendrium* (Polypodiaceae) w Beskidzie Niskim. Fragm. Flor. Geobot., ser. Polonica. 6: 290-292.32. Rafiński J. 2001. *Triturus montandoni* (Boulenger, 1880) traszka karpacka. Polska czerwona księga zwierząt. Kręgowce. Red. Z. Głowaciński. wyd.II 283-285.33. Rembiszewski J. M., Rolik H. 1975. Katalog fauny Polskiej. Cz. 38. Kąglouste i ryby. PWN, Warszawa.34. Riedel A. 1988. Ślimaki lądowe Gastropoda terrestria. Katalog Fauny Polski. 36,1: 1-316. 4(2) / 2.35. Rolik H. 1960. *Cobitis aurata* (Filippi, 1865) - koza złotawa, nowy gatunek w zlewisku Morza Bałtyckiego. Fragm. Faun. 26:411-420.36. Rolik H. 1971. Ichtyofauna dorzecza górnego i środkowego Sanu. Fragm. Faun. 21: 559-584.37. Skóra S., Włodek J.M. 1989b. Ichtyofauna dorzecza górnego Wisłoka. Studia Ośr. Dok. Fizjogr. 17: 321-343.38. Szkudlarek R. i in. 2003. Nietoperze Beskidu Sądeckiego i Niskiego. Część 3 Rozpoznawanie występowania i zagrożeń nietoperzy w Magurskim Parku Narodowym i jego otulinie. Msc.39. Szyndlar Z. 1980. Herpetofauna Bieszczadów Zachodnich. Acta Zool. Cracov. 24(6): 299-336.40. Witkowski A. 1995. Stan obecny i perspektywy ochrony minogów Petromyzonidae w Polsce. Chrońmy Przyr. Ojcz. 51,4: 19-29.41. Witkowski A., Błachuta J., Kotusz J., Heese T. 1999. Czerwona lista słodkowodnej ichtyofauny Polski. Chrońmy Przyr. Ojcz. 55:5-19.42. Włodek J.M., Skóra S. 1999. Badania ichtyofaunistyczne w rzece i dorzeczu Wisłoki w latach 1994. - 1995. Roczn. Nauk. PZW.12: 29-60.43. Wnuk Z. 2000. Przewodnik przyrodniczo - turystyczny. AWR Atrium s.c., Rzeszów.44. Wojewoda K. 1993. Obszary i obiekty przyrodnicze województwa krośnieńskiego objęte ochroną prawną. (Informator). WOŚ, Urząd Wojew., ZW LOP, Krosno.45. Zając A., Zając M. (red.). 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce (ATPOL). Inst. Bot. UJ, Kraków. Msc.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]

PL02	0.06	PL03	1.67	PL01	92.2
PL04	3.4				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL01	Magurski Park Narodowy	*	92.2
PL02	Kornuty	*	0.06
PL03	Jaśliski Park Krajobrazowy	*	1.67
PL04	Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu	*	0.2
PL04	Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego	*	3.2

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Dyrektor Magurskiego Parku Narodowego
Adres:	Polska Krempna 59 38-232 Krempna
Adres e-mail:	dyrekcja@magurskipn.pl

Organizacja:	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie
Adres:	Polska Mogilska 25 31-542 Kraków
Adres e-mail:	sekretariat.krakow@rdos.gov.pl

Organizacja:	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie
Adres:	Polska Józefa Piłsudskiego 38 35-001 Rzeszów
Adres e-mail:	sekretariat@rzeszow.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☒	Nie, ale jest w przygotowaniu
☐	Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH180001

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--